

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:

Dr. STAUBER JÁNOS

Proprietar: Societatea Anonimă de editura ziarului Aradîi Közlöny. Inreg. în Reg. Publ. Periódice sub No. 10/1—1938. Trib. Arad.

ARAD, ANUL 54. No. 222.

1939, szeptember 30., szombat

Redactor responsabil:

SZ. JAKAB GÉZA

VÁLTOZÓ IDŐK

Merjük állítani, hogy nincs egyetlen állam, férfi sem, aki ma tisztában volna azzal, hogy a nemzetközi életben egyes államokat a maga barátjának számíthat-e vagy sem? Chamberlain maga bevallotta például múlt heti beszédében, hogy nem tudja még megítélni, mit jelent a szovjet lengyelországi területi előnyomulása. Mi ennek a nemzetközi kihatása, ki mondhatja el erről: Németország vagy pedig a nyugati szövetségesek, hogy „jó-e ez nekem?” Még kevésbé lehet megállapítani, hogy miként alakultak ki eddig a hatalmi csoportozatok.

Erdemes objektíve megvizsgálni a mai hatalmi csoportosulásokat úgy, ahogy a mai diplomácia megítélése látja.

Hol van az a világkoalíció, amelynek élén a világháborúban Anglia haladt? Sehol. Oroszország 1914-től 1917-ig óriási mértékben tehermentesítette a nyugati hatalmakat és arra kényszerítette Németországot, hogy két hatalmas ellenséges arcvonalon harcoljon. Ma ezzel szemben Oroszország, mint „semleges állam” elfoglalta Lengyelország tekintélyes részét éppen akkor, amikor a lengyelek új védekező állásokba akartak visszavonulni és hadseregüket át akarták csoportosítani, amikor várták a francia hadvezetőség segítségét és elsősorban Weygand tábornok megérkezését. Ma már Oroszország egész Galícia, érintkezésben van a német hadsereggel és lehet, hogy holnap, mint Németország szövetségese veszi ki részét a nagy háborúból.

Olaszország 1915-ben az antant oldalán avatkozott bele a háborúba és ezzel lekötötte elsősorban az osztrák—magyar haderő egy részét, amelyet kénytelenek voltak elvonni a frontokról. Viszont ma Olaszország tagja az „acél-tengelynek” és jóindulatú semlegességével lehet, hogy nagyobb hasznára volt a németek lengyelországi katonai vállalkozásának, mintha Mussolini légiói felvonulnak volna a francia—olasz határon.

Maga Lengyelország, amely az angol övezet egyik keleti láncszeme volt, ma Sztalin és Hitler lábainál hever.

Jugoszlávia 1914-ben teljes erejével a német—osztrák—magyar blokk ellen harcolt és jelentékeny erőket kötött le, különösen a második szerbiai offenzíva alkalmából. Ma viszont Jugoszlávia Moszkvával tárgyal, a semlegesség köpenyegébe burkolódik és a szomszédságába fészkelődött albániai olasz imperium folyton sakkban van tartva.

Törökországra a nyugati hatalmak bizonyossággal számítottak és a világ közvéleménye azt várta, hogy a török kormány hadüzenete gyorsan követni fogja az angolokét. A török kormány nyilatkozott is, hogy teljesíteni fogja vállalt kötelezettségét. Ezzel szemben Törökország utóbb szigorú semlegességet fogadott, sőt mi több, a török külügyminiszter látogatást tett Moszkvában, viszont az angol—török egyezményt ma sem írják alá.

A Balkánon a tengely megerősödött. Nemcsak Jugoszlávia áll olasz ellenőrzés alatt, nemcsak Bulgáriát lehet a tengely tagjának tekinteni, hanem olasz befolyás alá került Görögország is és a németek számára szállít élelmiszert és tüzelőanyagokat, benzint és gabonát az egész Balkán.

Magyarország állandóan hangoztatja, hogy kitart a tengely mellett és természetesen a tengely intencióit figyeli a semlegesség helyzetében is, mely a magyar önálló és független államiságot tartja kifejezésre öntudatos férfiasággal.

Nyugaton Belgium semleges, holott a világháborúban a németek ellen harcolt és megakadályozta a németek rohamos előretörését Páris felé. A többi nyugati országok az u. n. oszói csoport sokkal szigorúbban veszi a semlegességet, mint 1914-ben, amikor minden rokonszenvük az antant oldalán volt és titokban teljes erejükben segítettek az antantot. Ma erről nem lehet beszélni. Vala-

Programmot adott Argetoianu kormánya

A miniszterelnök első nyilatkozata a kabinet célkitűzéseiről — A nemzet-kisebbségek magatartásának mellátása a kormányelnöki programban
Eugen Titeanu bucsuja, Al. Radian propaganda-miniszter székfoglalója

A 3577—939. számú királyi rendelet alapján az új kormány összetétele a következőképpen alakult:

Miniszterelnök: ARGETOIANU Constantin.
Hadfelszerelési: SLAVESCU Victor.
Nemzetgazdasági: BUJOIU Ion.
Nemzetkisebbségi: DRAGOMIR Silviu.
Közmunkaügyi és közlekedésügyi: GHELME-GEANU Mihai.
Pénzügy: CONSTANTINESCU Mitita.
Lég- és tengerészeti: TEODORESCU Paul tábornok.
Munkaügyi: RALEA Mihai.
Egészségügyi: MARINESCU tábornok.
Nemzetnevelésügyi: ANDREI Petre.
Külügy: GAFENCU Grigore.
Kultusz: ZIGRE Nicolae.
Földművelésügyi: CORNATEANU.
Köztisztviselő: POP Traian.
Belügy: OTTESCU.
Közrendészet: MARINESCU Gabriel tábornok.
Nemzetvédelem: ILCUS Ioan tábornok.

Propagandaügyi: RADIAN Alexandru.
Nemzeti újjászülítés: GIURGESCU V. Mr. helytartó.

A királyi rendelet a következő alminisztereket nevezte ki:

Földművelésügyi: SERBAN Mihai.
Miniszterelnökség: MUGUREANU és August FILIP.

Nemzetnevelés: TZONI.
Kultusz: Ion Marin SADOVEANU.
Nemzetvédelem: MIHAIL tábornok.
Nemzetgazdasági: JINGA Victor.
Belügy: BARAN Coriolan dr.

Csütörtökön este 9 órakor az új kormány tagjai Argetoianu miniszterelnök vezetésével megjelentek a cotroceni palotában ahol Őfelsége Carol király kezébe letették az esküt. Eskütel után Őfelsége Carol király rövid beszédet intézett az új miniszterelnökhöz és a miniszterekhez, amelyben felhívta figyelmüket, hogy a jelenlegi kormányoknak folytatnia kell azt a munkát, amelyet immár másfél esztendővel ezelőtt megkezdtek az országban.

Argetoianu kormányelnök programja

Bucuresti. A sajtó munkatársainak kérésére Argetoianu miniszterelnök nyilatkozatot adott és az újságírók következő kérdésére válaszolt:

— Nyilatkozhatik-e miniszterelnök ur az új kormány által követendő útról?

Új tartalékok bevonása

— Új kormány? Nem is lehet szó tulajdonképpen új kormányról. Ha egy történelmi fejezetet akarok körülírni, mondhatom, hogy Romániában semmi sem változott és mindössze annyi történt, hogy új tartalékokkal egészült ki az Őfelsége, a király körül tömörült és az ország szolgálatában álló csoport. A rendszer jellegzetességét az 1938. márciusi alkotmány adja meg. Ez a rendszer a Korona tekintélyén alapul és a rendszert a Nemzeti Újjászülítés Frontja támogatja, amely az egész közvélemény tükre.

Ennek a rendszernek a folytonosság a jellegzetessége. A mai kormány a tegnapi kormány művét folytatja, mint ahogyan a holnap kormányja a ma kormányjának munkáját fogja tovább vinni. Ennek a folytonosságnak legbiztosabb bizonyítéka annak a kormánynak összeállítása, amely elnöklétemmel megalkult és tegnap este letette az esküt. Ami a belső problémákat illeti, ugyanez a csoport felelt ki néhez munkát eddig is és dolgozik majd tovább ugyanolyan munkabírással, hogy megvalósítsa a megkezdett programot.

— Ami a külpolitikánkat illeti Grigore GAFENCU jelenléte a külügyi tárca élén, biztos kezessége annak, hogy ezennel is a legszigorúbb semlegesség útján haladunk.

— Annak aki kívülről békét akar, a belső békét is biztosítani kell.

mennyi ország fegyveres semlegességben van és reájuk Anglia és Franciaország nem számíthat.

És mi van Európán kívül?

Pethő Sándor írja a „Magyar Nemzet”-ben:

— „Az északamerikai Egyesült Államok közvéleményében még javában dúl a mérges, belpolitikai anyagoktól megfertőzött vita a semlegességi törvény módosításáról. Japán, az 1914-es angol gyűrű legszélsőbb keleti alkátrésze, nem óhajt most résztvenni az európai viszályban, amelynek időtartamát nyilván fel akarja használni arra, hogy a fehéreket kiszorítsa Kelet-Azsiából és megteremtse a maga világhatalmi pozíciójának életterét. Az ember szinte idáig hallja a sárga kacaj süvítését, a káröröm hangoztatását a fehér faj gyászos önmarcangolása felett.”

Mindebből a képből az következik tehát — mondják németbarát oldalon —, hogy Hitler birodalma az angol világszövetséggel szemben maga is egy másik világhatalommal karöltve áll a porondon, amely a Bugtól Vladivosztokig rendel-

kezik korlátlan ember- és nyersanyagok felett. Lengyelország sorsa azonnal megpecsétlődött a harctéren, mikor a germánizmus és a moszkovizmus, a nemzeti szocializmus és a bolsevizmus egymást támogató erők gyanánt léptek akcióba, aminthogy hosszú időre beteljesedett Lengyelország végzete, amikor ez a germánizmus és moszkovizmus más formában léptek szövetségre.

A német—orsz diplomácia most a bizmarki vonalra tért vissza és éppen ezért nem lehet várni, hogy a német—orsz együttműködésben zavarok álljanak elő. Ellenkezőleg. Ha a logika vonalán ez az együttműködés tovább fejlődik, akkor csak szorosabb és egyöntetűbb lesz ez a viszony, amikor a Balkán-kérdést is tisztázni fogják egymás között.

Az új szovjet—német katonai és gazdasági megállapodások a fenti tényeket csak megerősítik és igazolják; a török—szovjet, bolgár—szovjet tárgyalások pedig az eszt—szovjet meggyezés árnyékában további új meglepetések színdíszét vetítik Európa déli részei felé.

A kutmérgezők ellen

— Azok a tradíciók, amelyeket képviseltek, valamint multam, minden polgár számára annak a meggyőződésnek biztosítékát kell adni, hogy addig, amíg a kormány élén leszek, nem lesz megtűrve a legcsekélyebb eltérés sem a rendről, nyugalomtól és fegyelmőtől, amelyre oly nagy szükség van azokban a nehéz időkben, amelyeket átélünk. Ki kell irtani még a magját is azoknak a haszontalanoknak és lelkiismeretleneknek, akik megkísérik megzavarni a mi annyira jó és türelmes népünk esztét.

— Minden román polgárhoz fordulunk és mindegyiktől, kicsinytől és nagytól egyaránt azt kérjük, hogy egy lélekkel és egy akarral tömörüljenek az Uralkodó körül mert csak mindannyiunk egyesülésével nézhetünk szembe azokkal a nehézségekkel, amelyek reánk leselkednek.

— Ezekben a pillanatokban minden román polgárnak felre kell tennie bármilyen személyi vagy ideológiai szenvedélyt, fel kell szabadítani magukat minden haszontalan, örökös kapcsolattól és vállt vállhoz vetve kell a Korona és az ország zászlaja körül tömörülniök.

Elismerés a kisebbségek számára

— Az etnikai kisebbségek — amelyek mindegyike számára igazságos és egyenlő elbánást akarunk biztosítani, olyan elbánást, amely tiszt

teleiben tartsa jogos igényeket egységes államunk fejlődésében — ezek az etnikai kisebbségek azokban a fájdalmas órákban amelyeket átélünk, a trón és a haza iránt érzett törhetetlen hűségükről tettek tanubizonytságot. A szolidaritásnak ezért a fényes bizonyítékáért őszinte elismerésünket fejezzük ki.

— Mindannyian tudatában vagyunk azoknak a nehézségeknek és szükségleteknek, amelyekkel ezekben a válságos időkben, amikor minden erőnk mozgósítása szükséges, a fajúsi és városi munkásrétegek küzdenek. Minden lehető el fogunk követni annak érdekében, hogy segítségükre legyünk és terhelket könnyítsük.

A Nemzeti Ujjászületés Frontjának jelentősége

— Engedjék meg, hogy azal a reménnyel fejezzem be szavaimat hogy az a felhívás, amelyet rövid időn belül az országhoz intézünk, meghallgatásra talál és minden jóakaratu ember a Nemzeti Ujjászületés Frontjában tömörülni, amelynek irányítása és fejlesztése érdekében külön miniszteri tárcát létesítettünk. Engedjék meg, hogy itt be is fejezzem. Abban a szövegben, amelyet az országhoz intézünk és amelyet most készítettünk elő, minden mondanivalónkat közöljük. Hívjuk el, hogy őrít állunk és át vagyunk hatva teljes felelősségünkkel! — Fejezte be nyilatkozatát Argetoianu miniszterelnök.

Alexandru Radian propagandaügyi miniszter beiktatása

Bucuresti. Alexandru Radian propagandaügyi miniszter beiktatása alkalmával Titeanu Eugen, a távozó propagandaügyi miniszter a következőket mondotta:

— Ez a tárcsa, amely királyi kezdeményezésre alakult meg, husz éves hiányt pótol és alkalmat nyújtott arra az országnak, hogy a határokon túl állandó erkölcsi jelenlétet tanúsítson, beföldön pedig a nemzeti ujjászületés jelvénye alatt, irányítsa és építse a beföldi közvéleményt nehéz megpróbáltatásokkal teli idők számára, amelyeket az országnak és a nemzetnek esetleg át kell élniök. Ennél a tárcánál sokat végeztek, de természetesen még sok munka van hátra. Egy esztendő teforgása alatt a vidéki román sajtó ujjászületését az a kultúrát amely a román írásnak dicsőségéül szolgál, a „Tribuna” Kolozsváron, a „Suceava” Cernăuți-ban és a „Dacia” Temesváron, a román szellemiséget szolgálja. A „chisneanul rádióállomás” 48 óra mulva az önkéntes rendelkezésre áll, hogy a román szót és a román gondolatot a Dnyeszter partjáiig vigye. E-v ötvenmillió rendkívül hitelt adó egy rövid hullámmal rádióadó berendezésére, amelyre ugy az eszmeterjesítés, mint a nemzetvédelem szempontjából szükséges van. A népszerű mozikkaravánok az összpontosított katonaság soraiha és a határok mentére viszi Carol király Romániájának lelkes, építő és kimeríthetetlen vitalitást mutató képét. Egy felavatásra váró studio nyit majd módot román filmek gyártására. Részben kivonattott, részben pedig kéziratban levő idegen és beföldi személyiségektől származó anyag igazolja jogánkat. Az idegenforgalom fejlődött.

Elismerés a sajtónak

— Ma az az elégtételelem van meg, hogy ennek a tárcának élére olyan régi barátom került, aki mindazokon a helyeken ahol dolgozott, élénk intelligenciáról és ottélen ügyességről tett tanubizonytságot. Meg vagyok győződve róla, hogy amiként más felelősségteljes helyeken is eredményesen dolgozott, itt is siker koronázza munkáját. Ki kell jelentenem, hogy egyetlen országban sem még háborús országokban sem tanúsított a sajtó olyan megértést az államérdekek iránt mint nálunk. Ezt a sajtó tiszteletére mondom. Nem hallgathatom el, a kisebbségi sajtó megértő szellemét sem.

Titeanu ezután köszönetet mondott munkatársainak és sok szerencsét kívánt Radian miniszter munkájához az országért és a királyért.

Radian miniszter beszéde

Radian miniszter válaszában a következőket mondta:

— Akkor, amikor Ófelsége bizalmából ennek a miniszteriumnak vezetését átvesszem mindenekelőtt köszönetet mondok azért a megítélésért, amelyben Ófelsége részesített. Erre a megítélésre a Trón és az ország érdekében kifejtendő munkával akarok rászolgálni. Megvagyok győződve ar-

ról, hogy munkámat megkönnyíti az a támogatás, amelyet a román sajtó a nagy nemzeti érdekek számára mindenkor megad. Románia nemzeti élete mindenekelőtt a tollforgatóinak érdeme. A jelen időkben, mikor történelmi választások áll a világ, meggyőződésem, hogy a közvélemény irányítói azt a fáklyát hordják majd, amely Ófelsége II. CAROL király által megnyitott utat világítja meg. Az ország egyhangulag juttatta kifejezésre helyeslését az új rendszer iránt. A sajtó, amely a közvélemény hűséges tükré meg kell erősítse ezt a hitet, fokoznia kell a lelkesedést a jó irányu munka iránt és el kell ítélnie azokat, akik eltérnek a kötelesség teljesítéstől. Ennek érdekében jóhiszeműséget és őszinteséget kérek. Tiszteletben tartjuk a gondolat szabadságot, ugyanakkor azonban megvédjük az állameszmét olyan merénylettekkel szemben, amelyeket a gondolat szabadság nevében követnek el. Azok a rendkívüli idők, amelyeket élünk senkinek sem adnak jogot arra, hogy a nemzeti szolidaritás kötelezettségeitől eltérjen, még abban az esetben sem, ha személyi tehetsége és presztízse egyéni magatartás felé is vezetné. Örömmel üdvözölöm a román sajtó képviselőin kívül a külföldi sajtó megbízottait.

Minden lakásban első segélynyújtáshoz szükséges gyógyszerek tartandók

Ma rendelet jelent meg, mellyel az egészségügyi miniszterium kötelez minden háztulajdonost, hogy az egyes lakásokban a családtagok számának megfelelően első segélynyújtáshoz szükséges úgynevezett házigyógytár szerelendő fel. Tekintettel a mai nehéz időkre, minden házban fel kell készülni váratlan meglepetésekre. Éppen ezért kötelesek egy házi gyógytárba, amely fa-, vagy erős kartondobozba zárandó, beszerezni: 50 gram clorvattát vérzés ellen, 10 gram aethert, 20 gram jódot (üveg dugós üvegben), 25 gram alkoholt, 2 tekeres kötszert, 25 gram hidrophil vattát, e mellett külön dobozban 200 gram szódabikarbóna, 100 gram tiszta konyhasó, néhány gram oldható hypermangan, 10 gram glicerint és novocain, valamint alkohol kloroformmal és ammoniakkal keverve tartandó.

Egyébként az utóbbi időben különböző személyek keresték fel a polgári lakosságot és hivatalos kényszerítő rendelkezésre való hivatkozással légtalmi mentődobozokat adtak el. A közönség jóhiszeműségével való visszaélés megakadályozására a légügyi és tengerészeti miniszterium hivatalos közleményt adott ki,

Tisztelettel viseltetünk a nemzetközi közvélemény iránt, amely előtt semmi eltérőnél valónk nincs. Az a kívánságunk, hogy minél szorosabb szellemi együttműködést fejtssünk ki a többi országokkal. Megértéssel viseltetünk a szakmai feladatokkal szemben és mi-nél barátibb együttműködésben a külföldi sajtó képviselőinek rendelkezésére akarunk állni. A szakmai tárgyilagosságra, azzal válaszolunk majd, hogy olyan információs anyagot bocsátunk majd az újságírók rendelkezésére, amely minden nézeteltérést kizár.

Radian miniszter ezután tárcája titkárságának támogatását és az új államrend iránti törhetetlen hitét kérte, majd pedig így folytatta:

— Mint ahogyan a feltámadás éjszakáján egyik gyertya gyújtja meg a másikat, mi is világosodjunk meg nagy királyunk hazaszeretetének és bölcsességének lángjában és egyazon hitben testvériesülve vigyük ezt a hitet a világosság forrásaként azzal a céllal, hogy a kétség és a gyűlölet, valamint a szenvedély sötétségét eloszlassuk és az új hajnalhasadásban lássuk az örökre megerősödött történelmi Románia győzelmét.

A „Romania” cikke az új kormány alakulásáról

A „Romania” című lap az új kormány megalakulásáról a következőket írja: Ugyanazon célkitűzések mellett, amelyek eddig is parancsolóan szükségesek voltak ahhoz, hogy Románia ügyeit vezessék, tegnap este alakult meg C. ARGETOIANU királyi tanácsos elnökletével az új kormány. Ez a kormány tántoríthatatlanul halad az igaz úton, amely a román nép szent és szívből fakadó óhajtásainak felel meg és minden kerülgetés nélkül halad a megállapított irányban, amelynek főcélja: egyetértésben élni a határon túli népekkel, éberrel őrködni a megváltozhatatlan határok felett, amelyeket véres áldozatokkal szereztek meg, békes együttműködést teremteni az ország lakossága között. Ezeket az eszméket állapította meg az uralkodó már évekket ezelőtt és ez ma nemzeti kincsét jelent, amelyet meg kell őrizni. Kötelessége tehát minden románnak a legkisebbitől a legnagyobbig minden erejével támogatni a kormányt. Constantin Argetoianu miniszterelnök gazdag tapasztalatokkal és nagy nyugalommal rendelkezik, ami alkalmassá teszi a történelmi időkben a kormány vezetésére. Argetoianu kifogyhatatlan energiával rendelkezik, ami kezesség arra, hogy a főparancsnok ságot legjobb tudása szerint fogja irányítani. A szent célokra a legnagyobb hazafiossággal és hozzáértéssel fog őrködni. Az új kormány megalakulása azt jelenti, hogy a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal eszménye jegyében folytatja az előző kormány politikáját.

amelyben felhívja a polgári lakosság figyelmét arra, hogy senkinek nem adott kizárólagossági jogot, egyetlen cégnek, vagy személynek sem, hogy ilyen légtalmi dobozokat árusítson. Minden vállalat, vagy magánember olyan formában és ott szeresheti be a gázmérgezőseket, égési sebek és hasonló sérülések esetében való első segélynyújtáshoz szükséges gyógyszereket, ahol akarja, mégpedig a megszabott minimális áron.

Hiába menekült

a halálos ítélet elől a házasságba, — mégis el kell hagynia az országot

Bucurestiből jelentik: Cristina Stanceff fiatal bolgár nőt a bolgár hatóságok halálra ítélték. A fiatal nő Romániába szökött, ahol azonban elfogták és letartóztatták titkolt hátratlépés címén. A bolgár hatóságok kiadatását kérték és ekkor Cristina Stanceff azzal a céllal, hogy a kiadatástól megszabaduljon, összeházasodott a vacarestii fegyház egyik román állam-polgárságu lakójával, Vasile Florescuval. Annak ellenére, hogy román állampolgárnő lett, ma ki utasították Romániából.

Felosztotta Lengyelországot Németország és a Szovjet Moszkvában

A német—orsz politikai, gazdasági és — esetleg katonai — együttműködés újabb dokumentumai; a moszkvai egyezmények és nyilatkozatok. Mit jelent az eszt—szovjet egyezmény?

Megkezdték Varsó kiűritését a lengyel csapatok

Moszkva. Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter pénteken délelőtt 10 óra után elhagyta a szovjetországi fővárost. Bucsuztatására a repülőtéren megjelent Potemkin helyettes külügyi népbiztos és a szovjet vezetők közül Yöbber. Ott volt a német nagykövet és követégének egész személyzete, valamint Rosso moszkvai olasz nagykövet is.

Ribbentrop külügyminiszter elindulása előtt adott nyilatkozatában sajnálkozását fejezte ki, hogy csak rövid ideig maradhatott Moszkvában. Reméli, hogy a legközelebbi jöve tele alkalmából hosszabb időt tölthet a szovjet fővárosban. Mindazonáltal jól kihasználta a rövid időt azzal, hogy tisztázták a következő pontokat:

1. A német—orsz barátság most már végleg elrendezett.
2. A két nemzet a kelet-európai kérdésekbe ezentul soha többé nem enged másokat beleszólni.
3. Mindkét állam óhajtja, hogy a béke ismét helyreálljon és hogy Anglia és Franciaország szüntessék meg a Németország elleni teljesen értelmetlen és kátartalan harcot.

4. Ha azonban ezekben az államokban a háborus usztók kerekednének felül, úgy Német-

v. RIBBENTROP

ország és Oroszország megteszik a szükséges ellenintézkedéseket.

Az új német—szovjet egyezmények és hivatalos közlések szövege:

Moszkva. A Tass-iroda jelenti: Ribbentrop és a szovjetországi államférfiak megbeszélései csütörtökön éjszaka véget értek. A tárgyalások eredményeként három fejezetből álló megállapodást írtak alá:

I.

A német birodalmi kormány és a szocialista tanácsköztársaságok szövetsége kormányának 1939. szeptember 28-iki

nyilatkozata:

— Miután a német birodalmi kormány és a szovjetkormány a ma aláírt szerződésben a lengyel állam felbomlásából adódó kérdéseket végérvényesen rendezték és ezzel biztos alapot teremtettek a közép-európai tartós béke számára, egyetértésben azt a feljegyzésüket juttatják kifejezésre, hogy valamennyi nép igazi érdekének megfelelné, ha véget vehetnének a Németország között egyfelől és Anglia és Franciaország között másfelől jelenleg fennálló hadiállapotnak. A két kormány éppen ezért közös fáradozásait, adott esetben más baráti országokkal egyetértésben annak szenteli, hogy ez a cél mielőbb elérhető legyen.

Ha azonban a két kormány fáradozásai nem járnának sikerrel, akkor meg lehet állapítani azt a tényt, hogy Anglia és Franciaország felelősek a háboru folytatásáért és így abban az esetben, ha a háboru tovább folyik, Németország és Szovjetországi kormányai közösen tanácskoznak a további szükséges rendszabályokról.

II.

Német—szovjet határ és barátsági szerződés

A német birodalmi kormány és a Szovjetunió Kormánya az eddigi lengyel állam felbomlása után kizárólagos feladatának tekinti, hogy ezen a területen a nyugalmat és rendet helyreállítsák és az ott levő népeknek a népi sajátságainak megfelelő békés létet biztosítsák. E célból megkezdtek a következőkben:

1. A két kormány az eddigi lengyel állam területén a kölcsönös birodalmi érdekek határaként azt a vonalat jelöli meg, amely a mellékelt térképen fel van tüntetve és amelyet kiegészítő jegyzékben közelebbről körül kell majd írni. A határ

Litvánia déli csücskénél kezdődik nyugati irányban Augusztovotól a német birodalom határáig húzódik és azt követi a Piszia folyóig. A folyó vonalát követő Osztrólenkái folytatódik délkeleti irányban és a Nurnál eléri a Bugot. A Bug mentén halad Krisztinapolig, nyugatra kanyarodva Ravaruskától a Szanig húzódik, majd követi a folyót ennek forrásáig.

2. Mindkét fél véglegesnek ismeri el a kölcsönös birodalmi határként megvont határt és harmadik hatalomnak mindennemű beavatkozását ebbe a szabályozásba elutasítja.

3. A szükséges állami újrendezést a megjelölt vonaltól nyugatra eső területen a német bi-

A bolgár kormányelnök és a külügyminiszter moszkvai útja

Szófia. A bolgár miniszterelnök hír szerint szombaton Moszkvába utazik Bossilov pénzügyminiszter kíséretében. A moszkvai ut közvetlen célja a már részleteiben is kidolgozott új kereskedelmi szerződés aláírása.

Francia—angol reflexiók

London. (Rador.) Bár péntek délig még semminemű angol visszahatás sem történt az új német—orsz egyezményvel kapcsolatban, a Reuter-iroda jólétesült körökből nyert közlés alapján a következőket szögezi le:

1. Neville Chamberlain miniszterelnök egyik legutóbbi nyilatkozatában kijelentette, hogy Oroszország akciójának semminemű befolyása sem lehet Anglia és Franciaország azon elhatározására, hogy a háboru addig folytassák, amíg hadicéljaikat el nem érik.

2. Ugyanakkor, amikor az új orosz—német egyezmény tárgyalásokat javasol a barát ságos hatalmak bevonásával az angol—francia—német háboru megszüntetése érdekében, egyben visszautasít bármilyen beavatkozást a lengyel kérdésnek Moszkvában történt rendezésébe.

3. Bár a szerződés számol a háboru folytatásával, nem ír mást elő, minthogy ebben az esetben újabb tanácskozások kezdődnek Német ország és Oroszország között. Ez azt jelenti,

rodalmi kormány, ettől keletre a szovjetunió Kormánya veszi át.

4. A német birodalom Kormánya és a szovjet Kormánya a fenti rendelkezést népek baráti kapcsolatok további fellődésének biztos alapjául tekintik.

5. Ezt a szerződést ratifikálják és az okmányokat Berlinben kicserélik. A szerződés aláírásakor lép életbe.

III.

Molotov levele

Molotov a következő levelet intézte a német birodalmi külügyminiszterhez:

— Hivatkozva megbeszéléseinkre, van szerencsém megerősíteni, hogy a Szovjetunió Kormánya az az akarat, hogy Németország és a Szovjetunió gazdasági kapcsolatait az árucseréjét minden eszközzel fejlesszék. Ecélből mindkét fél gazdasági programot állít össze melynek értelmében a Szovjetunió Németországnak árucseres anyagokat szállít és ezt Németország ipari feladatokkal viszonozza. Ezt a gazdasági programot mindkét fél úgy alakítja, hogy a német—szovjet árucseres terjedelme a multhoz elért legnagyobb mértékét újabbal elérje. A fenti intézkedések végrehajtására mindkét kormány haladéktalanul megadja a szükséges utasításokat és gondot fordít arra, hogy a tárgyalásokat a lehető leggyorsabban megindítsák és befejezéshez juttassák.

Ribbentrop Molotovhoz intézett levelében megerősíti a hozzá intézett lejtözegetéseket. Levelet ezzel fejez be:

A német birodalmi kormány nevében és megbízásából csatlakozom ehhez a közleményhez és közlöm Önnek, hogy a német kormány is megteszi a maga részéről a szükséges intézkedéseket.

Bankett a moszkvai német delegáció tiszteletére

Moszkva. (Rador.) A Tass-ügynökség jelentése szerint szeptember 28-án Molotov szovjetországi külügyi népbiztos bankettet adott Ribbentrop német külügyminiszter tiszteletére és a diszebeden Forster, Gauss, Schaurre, Kordt, Henke, von Gallem, Schultze és Steinbickel, valamint Ribbentrop kísérei teljes számban megjelentek. A német követséget von Schulenburg, Köstring és Hilger képviselték. Fentiek kivül a banketten még a következők vettek részt: Stalin, Vorosilov, Kaganovics, Mikoyan, Beria, Bulganin, Voznesenski, Gorkin, Pronin, Potemkin, Lekanov, Lozovski, Skvar, tzev, Babrin, Kmelnitzki, Barkov, Alexandrov, Pavlov és Sobolev. A banketten Molotov és Ribbentrop mondottak pohárköszöntőt és az estély a legszívélyesebb mederben folyt le.

A moszkvai olasz nagykövet Ribbentropnál

Moszkva. (Rador.) A német távirati iroda jelentése szerint pénteken délelőtt Ribbentrop német külügyminiszter kihallgatáson fogadta a moszkvai olasz követet.

hogy Németországnak újabb engedményekkel kell fizetnie Oroszország esetleges katonai segítségéért.

4. Egyelőre még tisztázatlan, hogy mit ért az orosz—német közlemény „barátságos hatalmak” kifejezés alatt, vagyis, hogy ezt a kifejezést mely államokra vonatkoztatja. Mindenesetre megállapítható, hogy nem lesz könnyű egyes semleges államokat a kezdeményezés köré tömöríteni mert ez a tömörítés azt jelentené, hogy ezek a semleges államok szintén felelősséget vállaljanak Lengyelország fel-

URANIA Telefonelövét: 12-82.
Nagyszerű kettős műsor! Romániai premier!
I. „Az üldözött”
Egy férfi, akit tévesen halottnak véleltek.
Megtalálták a „Pink városka”, egyben a vezetőre ismét.
Utóljára
II. „POLTAVA” Izgalmas mese befejező részében a nagy oroszországi megállapodás.
3 órakor olcsó helyárakkal „Az üldözött”
5 órától folytatódáson

darabolásáért, vagy legalább is egyetértésnek azzal.

— Fölösleges különben megemlíteni — fejezi be a Reuter, — hogy az angol kormány tárgyalásokat kezd a francia kormánnyal arra vonatkozóan, hogy milyen magatartást tanúsítanak az új német—országi egyezményvel szemben.

Daladier és Chamberlain véleménye

Páris. Daladier miniszterelnök miután értesült a német—országi szerződés megkötéséről tanácskozási ülésre Gamelin tábornok, hadsereg főparancsnok, valamint a külügyi államtitkárral és Coulongre volt berlini francia nagykövettel.

London. Chamberlain miniszterelnök hétfőn nyilatkozik az alsóházban a német—országi javaslatokról.

Róma. A délutáni lapok minden megjegyzés nélkül közlik az új moszkvai szerződéseket.

Miről volt szó a moszkvai kulisszák mögött...?

Brüsszeli jelentik: A belga lapok tudósítójának jelentéséből komoly politikai körökben arra következtetnek, hogy a nemzetközi események menetében nagyarányú kezdeményezések folynak a béke helyreállítása érdekében. A belga lap tudósítók szerint ez a kezdeményezés egy semleges államból indult ki és azt egy hadviselő nagyhatalom is támogatja. Állítólag mindkét fél számára elfogadható javaslatokról van szó. Állítólag a javaslat szerint Lengyelország is fennmaradna, jóval kisebb formában, mint eddig volt, sőt Hitler német birodalmi vezér még arról is hajlandó lenne lemondani, hogy ez az ultra feltámasztott Lengyelország német protektorátus alá kerüljön. A meg egyezésnek lenne egy gazdasági vonatkozása is, amely szoros összefüggésben állna az általános leszereléssel. A belga lap tudósítók szerint feltételezhető, hogy Ribbentrop moszkvai tanácskozásai során ezzel a tervvel is foglalkoznak. Amíg Párisban Ribbentrop terveit bizonyos gyanakvással nézik és nem sok jót várnak tőle, addig általános bizalommal tekintenek Saracoglu török külügyminiszter moszkvai tanácskozásai elé. Hír szerint a török külügyminiszter már kifejtette Moszkvában, hogy kormánya ragaszkodik a balkáni status quohoz, de kifejezést adott Törökország azon érdekeinek is, hogy a török kormány a török—angol és török—francia együttműködési megállapodásokban lefektetett kötelezettségeihez továbbra is ragaszkodik és azt kívánja, hogy mindezeket egyeztessék össze a török—szovjet egyezményekkel. A párisi „Jour” szerint különben Saracoglu rá akarja venni a szovjet kormányt, hogy a balkáni status quo tiszteletben tartására tegyen kötelező ígéretet.

II.

„Finis Poloniae”

Megkezdődött Varsó kiürítése

Berlin. A német véderő parancsnoksága kijelenti, hogy a csütörtökön lefolyt tervszerű csapatmozdulatok a demarkációs vonalakon átjutottak és ennek során Przemyslt a német parancsnokság ünnepélyesen átadta az oroszoknak. A lefegyverzett lengyel csapatok elvonulása Varsóból csütörtökön este megkezdődött és ez két napon át fog tartani. Valószínű, hogy a német csapatok október 2-án vonulnak be Varsóba. A lengyel fővárost ostromló német haderő főparancsnoka megtette az intézkedéseket a varsói polgári lakosság élelmiszerellátása érdekében. A több hetes ostrom Modlin erőit teljesen tönkretette és ezért az erőd minden feltétel nélkül megadta magát. Az átadás részleteit az itt állomásozó hadtestparancsnokság állapítja meg. A várban 1200 lengyel tiszt, 30.000 katonája és 4000 sebesült van.

Elnémult az utolsó lengyel rádióleadó is

London. Az újságok jelentése szerint a varsói lengyel rádióállomás tegnap elnémult. A déli órákban küldötte utolsó üzenetét. Ebben beszámolt arról, hogy az átadás feltételeiről a német és lengyel csapatparancsnokságok részéről tárgyalás folyik. Ezzel elnémult a legutolsó lengyel rádióleadóállomás is.

Újra megtámadtak egy szovjet hajót

Moszkvából jelentik: A Tas-iroda jelenti: A „Pioner” szovjetgőzös kapitánya rádiogramban jelentette be, hogy tegnap délután két órakor a Narva-öböl bejáratánál ismeretlen nemzetiségű tengeralattjáró megtámadta és sziklazátonyra kényszerítette. Mentőhajókat küldtek ki. A legénység életét veszély nem fenyegeti.

A szovjet—eszt véd- és dacsövetség

Belgrád. A Politika közli, hogy a Tass-iroda késő éjjel közzétette a Szovjetország és Észtország között létrejött megegye-

zés szövegét. Az egyezmény értelmében a két ország közti barátságos viszony fejlesztésnek biztosítására a két fél katonai segítségnyújtásban állapodott meg. Észtország öt kikötőjében, illetve szigetén szovjetország tengeri és légi támpontok létesítésére területet enged át.

E támpontok biztosítására a Szovjet katonaságot tarthat a szerződésben felsorolt helyeken. Megállapodtak abban is, hogy harmadik féllel nem kötnék egymás ellen irányuló szerződést.

A Reuter ügynökség jelentése szerint az egyezményt 10 évre kötötték meg, de további 5 évre automatikusan meghosszabbítható.

A szovjet—eszt segélynyújtási szerződés értelmében a szerződő felek kötelezik magukat, hogy katonai segítséget is nyújtanak egymásnak az esetben, ha tengeri, vagy szárazföldi határaikat valamely európai hatalom támadással fenyegetné. A szovjet kötelezi magát arra, hogy az eszt köztársaságot hadsereggel, hadfelszerelési és más hadianyagokkal előnyös feltételek mellett támogatja. Az eszt köztársaság jogot ad a Szovjeteknek arra, hogy Saaremaa és Hiiumaa szigeteken, valamint a Paldiski kikötőben megfelelő hosszabb bérleteket, támaszpontokat és bizonyos számú repülőtereket tartson fenn különböző tengerészeti és légi erők számára. Ezeket a Szovjet meghatározott számú szárazföldi és légi haderőt tarthat fenn a saját költségén. A két fél kötelezi magát arra, hogy nem vesz részt a másik fél ellen irányuló szövetségben. A szerződésnek semmi-

képen nem szabad korlátozni a szerződő felek felségjogait, különösen gazdasági rendszereiket és államszerkezetüket. A szerződés a ratifikált okmányok kicserélésekor lép életbe. Az okmányok kicserélése az aláírás napjától számított 6 napon belül Tallinban történik meg. A szerződés 10 évre érvényes és az öt évvel automatikusan meghosszabbítható, ha azt egyik fél sem mondja fel.

Az eszt—országi egyezmény megkötése foglalkoztatja most elsősorban a svéd sajtót. A Stockholm Tidingen című lap szerint ez az egyezmény új helyzetet teremtett a Baltitengeren és teljesen megváltoztatta a hatalmi egyensúlyt Kelet-Európában, aminek következményei egyelőre beláthatatlanok. Oroszországból tagadhatatlanul épp úgy mint Németországból balti hatalom vált, azonban a balti államok most már az orosz érdekszférába tartoznak. Svédországnak kötelessége a legnagyobb figyelemmel kísérni a balti tengeren történő eseményeket.

Események a szovjet—magyar—német határon

Berlin. Pénteken reggel 7 órakor a volt magyar—lengyel határt egész hosszában megszállták a német, illetve az orosz határbiztosító csapatok. Ugy a német, mint a szovjetország csapatok vezetői azonnal felvették az érintkezést a magyar határról csapattal. A berlini jelentések szerint a magyar határőrség az incidensek elkerülése végett azonnal megjelölte a határvonalat.

Páris. A francia nagyvezérkar jelenti: Pénteken virradó éjszaka az egész arcvonalon nyugalmos volt. Az érintkezést felvevő osztagaink Saarbrückentől nyugatra tevékenységet fejtettek ki.

III.

A nyugati front

Újabb francia támadások

A francia félhivatalos jelentés közli, hogy a francia csapatok csütörtökön támadást indítottak a nyugati határ szélső szakaszán. A támadás azonban csupán helyi jelentőségű volt és nem mozgatótt meg nagyobb erőket. A franciaországi Apanch és a németországi Perl községek között van a támadás színhelye. A félhivatalos jelentés szerint a francia csapatok elfoglalták a német osztagok állását, sőt egészen Perl falucska első házsoráig nyomultak előre, közben elfoglalták a Mosel partját addig a hidig, amelyet a német csapatok elvonulásuk előtt felrobbantottak. A támadás lehetővé tette azt is, hogy a franciák német foglyokat ejtsenek.

Német pilóta Páris fölött

Páris. A francia fővárosban pénteken délelőtt fél 12-től 12 óráig légiiridő volt. A légóltalmi intézkedéseket mindenütt az előírásoknak megfelelően hajtották végre. Rendőrök hangszórókkal felszerelt autókkal rogtak végig a főváros utcáin és felszólították a járókelőket, hogy siessenek az óvóhelyekre. A riadót egy igen nagy magassághon Páris felett megjelent német repülőgép okozta.

Német légitáji skóciai kirándulása

A Stefani iroda külön tudósítója jelenti Berlinből, hogy a német hadsereg főparancsnokságának nincs szándékában a nyugati arcvonalon a kezdeményezést magához ragadni. Német részről kijelentik, hogy Németország a franciákra és az angolokra hagyja azt a kockázatot, hogy megkezdje a harcot. Ehelyett a német hadvezetőség a légi haderőt akarja kihasználni és igen sok kérdést, így meg a gazdasági problémák megoldását is, a légi haderőre bizza.

A Havas ügynökségnek jelentik Londonból, hogy csütörtökön egy nagyobb német repülőraj, amely bombavetőkből állott, megkísérelte, hogy a skóciai partokat felkeresse. Az angol vadászgépkeblő álló repülőraj azonban még mielőtt az ellenséges repülőket a partot elérték volna visszafordulásra kényszerítették azokat.

Újjalakult a francia kommunista párt

Páris. A pénteki francia hivatalos lapban rendelt jelent meg, amelynek értelmében a francia kommunista képviselők csoportját felszabták.

A Stefani-iroda értesítése szerint Franciaországból nyomást kísérelnek gyakorolni az angol kormányra, hogy francia példára, Angliában is oszlassák fel a kommunista pártot.

A feloszlatott kommunista párt helyébe francia munkás és földműves csoport elnevezés alatt új párt lépett. Az új pártnak Roumette a vezetője és 43

volt kommunista képviselő tagja van. A volt kommunista pártnak összesen 71 képviselő tagja volt, de 28 képviselő jelenleg katonai szolgálatot teljesít.

Lefoglalták az angolok Svédország legszebb és legmodernebb luxus-hajóját

Stockholmból jelentik: (Svéd Távirati Iroda). Svédország legszebb és legnagyobb luxus-hajóját, a huszezer tonnás, hófehér Kungsholm motort, mely Svédország és Amerika között bonyolította le a személyforgalmat, az angol hadsereg lefoglalták és angol kikötőbe kísérték. A londoni svéd követ igen erélyeshangú tiltakozást jelentett be kormánya nevében az eset miatt az angol kormánytól. Első eset, hogy semleges állam személyszállító hajóját lefoglalták.

A svéd hadsereg főparancsnoka átiratot intézett a svéd kormányhoz, amelyben kéymillió font különleges hitel megszavazását kéri. Ebből az összegből harci kocsikat, páncélos gépkocsikat és tankelhárító ágyukat vásárolnának.

Nők tiltakozó küldöttsége Roosewelt terveit ellen

Washington. (Rador.) Mig a szenátus külügyi bizottsága a semlegességi törvény módosítására vonatkozó javaslatot tárgyalta, INGLASS pilótanő vezetésével egy női küldöttség jelent meg a szenátus előtt és kihallgatásra jelentkezett azzal a céllal, hogy a kormány által kezdeményezett politika ellen tiltakozzon. A küldöttséget nem fogadták.

ROOSEVELT elnök tárgyalásokat kezdett annak érdekében, hogy a hadinyereségeket a minimumra csökkentsék abban az esetben, ha a kongresszus mindkét háza megszavazza a semlegességi törvény módosítását. Ilyen értelemben törvényt készítenek elő.

CORSO MA: 2.45, 5.15, 7.15 és 9.30 órákor

Kettős műsor:

I. Érdekesítően izgalmas film, az

Utolsó gangster

II. Közkívánatra vi. szahoztuk a filmek-füvet, az

Kédes anyaföld

Fűtött terem:

Fűtött terem!

AZ IFJUSÁG NEVÉBEN

*

Az alábbi, hozzánk beküldött cikk az aradi magyar ifjuság higgadt véleményét fejezi ki a népközösségi szervezkedéssel kapcsolatosan. Megállapításaira való tekintettel, — amelyeknek nem mindegyikével azonosíthatjuk természetesen magunkat — tanulságképpen adjuk közzé: íme, így látja a helyzetet a fiatalság: okuljanak tehát belőle az öregek! (Szerk.)

Nem kívánok ismétlésekbe bocsátkozni, a hét folyamán megjelent cikkeket idézni, hanem a magyar fiatalság szemszögéből nézem most a „Morus hungaricus” aradi pusztítását.

Morus hungaricus, örökös széthúzás, egyéni vagy pártérdek hajszolása, nem egyszer intő példaként áll előttünk nemzetünk történetében, ország és nemzet bukását okozva. Aradon pedig ugyanezen oknál fogva immár négy hónapja késik a Népközösség munkájának megindulása.

A magyar ifjuság körében egyenlenség ütötte fel fejét. Azaz: ifjak, akik magukat jó magyaroknak tartják, nem állottak minden tőlük felhőtlenül elkövetni a komoly munka megakadályozására, mentességük lehet esetleg, hogy mai ifjuságunk éretlensége, felelőtlensége nem saját hibája. Igaz, magát jó magyarnak valló ifjú emberektől elvárhatjuk, hogy minden más előtt magyar érdeket tartsanak szem előtt, és tényleg nem a politikai éleslátás hiánya, hanem egyéni butaság, ha valaki nem ismeri fel, mi nemzetének érdeke. Ezt mint tényt kívánom megállapítani, mielőtt a letező menteségekre rátérnék.

Mentessége az aradi ifjuságnak az, hogy nem csak az ő soraiban vannak tehetség- és érzéknélküli politikai akarnokok, akik megragadják az új szervezkedés adta lehetőségeket és igyekeznek helyet biztosítani maguknak a korcsma-politikusok közt, hanem az idősebb, komoly nemzedék soraiban példánzó vezérekre lelhetnek. Sok, eddig nyugodt családi körből lépnek ki családfelek, hogy feladva „nyugalmukat, a köznek szenteljék életüket; visszatérnek gyermekkoruk rég elfeledett katonasíjához, papírcsákó helyett idegen eszméket hordozva, és mindenki ott érzi hátizsákjában a demagógia tankönyve mellett a vezérségre való rátermettséget jelentő marsallbotot.

Régi törvény, hogy sokkal kevesebb ember parancsolhat, mint ahány engedelmeskedik. Nálunk pedig oly sokan akarnak parancsolni, hogy szinte nem marad kinek. Mert aki, népéért dolgozni kívánván, még ilyen körülmények közt is hajlandó engedelmeskedni, az ezer és egy oknál fogva nem felel meg a magyarság követelményének. A ma kialakult fogalom a jó magyar személyről ugyanis elég furcsa; nem hangoztatja ezt senki, de sok önmaga teremtette népvész alakjából így formálódik: magyar az, aki eléggé csordáember ahhoz, hogy vagy jobb, vagy balszélső legyen. (Esetleg egymásután mindkeftő aszerint, ahogy a szél fúj), aki kinyújtott kezében minden származású pénzt elfogad, hisz már Rómában is tudták, hogy a pénz nem büzlik, aki fiait nem járattja magyar iskolába, mert az áldozat volna. És ha még legalább egy német öse is van, és szótárból most tanul németül: ő a jó magyar. Vannak ugyan magyarok, és hálá Istennek, ők képezik a többséget, akik, ha van is német ösük, nem hangoztatják büszkén, ha tudnak is németül, magyarul beszélnek a svábbal, fiaikat magyar iskolába járattják, nem mert az áldozat, hanem mert az természetes; akik elég önálló gondolkodásuk ahhoz, hogy vörös vagy barna ingeken túllátva, megtalálják a magyarság helyes eszmeköréit és igaz utját. Persze, ezek a Mein Kampf-ot vagy Marx tanait legfeljebb pártatlan érdeklődéssel olvasták, de bibliájuk mindég népük kultúrtörténetéé és vallásuk tanítása volt. Ezek ma mégsem elég jó magyarok. Igaz, nagy hibájuk a résenlevő újmagyarok szemében, hogy nem föltétlen ellenségek mindennek, ami régi, nem vak hívői minden új eszmének; nem ellenségei a papságnak az arisztokráciának, mert mindkeftő létjogosultságát elismerik, vallásuk és történelmi intelligenciájuk folytán.

Íme: ezt látja a magyar ifjuság egy része; és csoda-e, ha otthonról kapott biztatásokkal zsebükben, némelyeknek sunyi, — mert nyilvánosságot kerülő — segítségével, saját józan ész és belátás híján, mindenre képesebbé válnak. Isten neki, ha vakbuzgó magyarkodásukban bajba sodorják önmagukat; de legalább azt gondolnák meg, hogy esetleg az egész magyarságot is bajba vihetik.

Egyikük-másikuk még jellemfelen is: van, aki Bucureștiben a német otthon lakosa, sőt magát nyilvánosan németnek vallja, itthon pedig időszaki magyarrá vedlik. Vagy van, aki elveinek nem megfelelő társaságban forog, olyan egyletnek tagja, amely elveinek nem felel meg; igaz viszont, hogy valóban sokkal könnyebb más szemében a

szálkát észrevenni, mint saját, vagy elvtársuk szemében a gerendát.

Azt hiszem, sokan vagyunk, akik azt mondjuk: bár olyan helyzetben lennénk, hogy a széthúzás, pártoskodás és önzés fényűzését megengedhetnénk magunknak! Viszont kövegeljük, és főleg a magyar fiatalságtól: vegye tekintetbe helyzetét és minden pártoskodást tegyen félre, hivatott, és nem önként adódott vezetőit pedig vakon kövesse. A némettől ne a barna inget, hanem az egységet, a teremő munka vágyát és képességét vegye át, mert azzal sokkal többet használ, mint jelszavakkal.

Ami pedig minden ujonnan feltörő, eddig sötétben meghúzódó zseniális színjátészó-vezért illet: a magyar ifjuság széles rétegei, nem hiszsonhét lelkes magyar ifjú, hanem a magyar ifjuság méltányolni tudja, ha valaki tizenöt éven át, vagy még tovább vezette önzetlenül, kemény munkával a magyarság ügyeit. Igaz, aki csak most kezd kibukkanni a sötétből (esetleg más pártok berkeiből), az nem tudhatja, hogy mit dolgoztak és vállaltak azok, akik eddig vezettek minket. És akiknek vezéri képességeiben továbbra is feltétlenül bizunk. (Z. M.)

Befejezés előtt áll Józseffelva ujjáépítése

Beszámoló a tüzkárosult falu ujjáépítésének munkájáról

Kolozsvár. A magyar társadalom nemcsak pénzbeli adakozással nyújtott segítséget a józseffelvai leégett testvéreinknek, hanem sokan önkéntes szellemi vagy fizikai munkájukkal kapcsolódtak be az ujjáépítés munkájába. Így kevesen tudják, hogy a józseffelvai építkezések nál egyik legnagyobb segítséget egy magyar leánynak, Havrillay Ilonának munkája nyújtotta.

Ő volt az, aki két hónap óta állandóan ott tartózkodott és vezette az óriási üzemek a számadásait, naponta küldte a munkálatokról rendkívül pontos jelentéseit Népközösségünkhöz és a román. kath. Népszövetséghez, melyek alapján lehetővé vált a pontos anyagszállítás és az építkezés zavartalan menete. Miután az anyagszállítás már lebonyolódott és az ideai építkezéshez szükséges minden anyag hiánytalanul megérkezett, az ő ottani munkája nélkülözhetővé vált és így a napokban hazaérkezett, hogy átvegye régi munkakörét.

Havrillay Ilona felkereste a Népközösség Központi Irodáját, hogy beszámoljon az építkezési munkálatok jelenlegi állapotáról. Örö-

mel ujságolta, hogy hála a szép időjárásnak, az ideai építkezéshez szükséges összes vályogteglát, számszerint egymillió darabot, sikerült kivetni. A megerősített kőműves csoportok 50-nél több épületet húztak fel s olyan iramban dolgoznak, hogy az ácsok alig tudnak velük lépést tartani. Az építkezéseket a fáradhatatlan dr. Nemeth Kálmánnal együtt állandóan ellenőrző Bálint József, a román. kat. Népszövetség igazgatója már az egész faanyagot kedvezményesen áron beszerezte és miután az utolsó vagon cserép is megérkezett, az anyagbeszerzés nagy gondjain túl jutottunk és a többi már csak az építkezés technikai lebonyolítása.

Havrillay Ilona színesen ecsetelte, milyen megható látvány, mikor egy-egy család a saját otthonába költözhetik, véget nem ér hálálkodásuk a nem is álmodott nagy testvéri megsegítésért.

A Népközösség örömmel továbbítja Havrillay Ilona beszámolóját, hogy az adakozók együtt örvendzhessenek a megsegítettekkel Józseffelva ujjáépülésének előrehaladásán.

A „bacillus-felhő” a modern háboru legveszedelmesebb fegyvere

Francia tudósok a borzalmas harci eszköz ellenszerét akarják előállítani — Készül a „fertőtlenítő-felhő”

A „Romania” legújabb száma megdöbbentő adatokat sorol fel a modern háboruban alkalmazható legborzalmasabb eszközről, melyet „bacillus-felhő” néven ismer a pusztító fegyvernek „tökéletesítésén” dolgozó tudományos világ.

Kétségtelen, hogy a modern hadviselésben a repülőgépek játszó a legfontosabb szerepet, mint a robbanó anyagok, gázbombák továbbító eszközei. A robbanószerkezetek reitentes hatással pusztítják el a legszebb épületsodákat, a képzőművészet remekait és mindazt, amit nemzetközi viszonylatban kulturának lehet nevezni. A gáz a frontokon küzdő csapatok és néha a polgári lakosság között pusztít ugyanolyan hatással. A gázháborúval szemben azonban sokféle módon lehet védekezni: gázálarokkal, betonfedezékekkel és ugynevezett tereptisztító eszközökkel. A legborzalmasabb és hatásában felmérhetetlen erejű „bacillus felhő” ellen azonban eddig minden óvintézkedés hiábavalónak bizonyult.

Ahová a kolera, pestis és kiütéses tifusz mikrobái eljutnak, ott nem marad élet. Katonai szempontból tehát ez a hadászati eszköz egész nemzetek elpusztítására vezethet. A különböző laboratóriumokban jelenleg így dolgoznak a gyilkos „fegyver” tökéletesítésén. Egy nemrég lebonyolított kísérlet folyamán megállapítást nyert, hogy a „Pietri-féle dobozok” al-

kalmazása teljes sikerrel jár. Hír szerint egy speciálista a nyílt tengeren, a spanyol partok közelében, próbálta ki egy kisebb méretű bacillus felhő hatását. A „Pietri-féle dobozok”-ban tenyésztett mikrobák rövid idő alatt a mikroszkopikus nagyságú hatalmas bacillusokká nőnek és egy ilyen bacillus ezer és ezer ember életét semmisítheti meg. Ezek az eddig még ismeretlen mikrobák az illetékes államok kezében olyan fegyvert alkothatnak, amelyre nem volt és nem lesz példa a világtörténelemben.

Mialatt e támadó eszközök tökéletesítésén fáradoznak, hogy az ugynevezett „bacillus felhők”-kel szemben védelmi eszközöket létesítsenek, ugyanazzal a módszerrel próbálkoznak. Hír szerint a tudósok már fel is találták a „fertőtlenítő felhő”. Így módon remény van arra, hogy a két ellentétes eszköz egyidőben alkalmazása közömbösíti a fenyegető veszélyt. Ami kor az égen megjelenik a „bacillus felhő” (hogy milyen módon bocsátják ezt utjára — műhelytitok), abban a pillanatban utjára bocsátják a „fertőtlenítő felhőt”, amely egyetlen gomolygággá sűrűsödik az előbbivel és azt még leülepedése előtt megsemmisíti. Jelenleg két hírneves francia professzor: Trillat és Fernand Gaulhard egyetemi tanárok fáradoznak a „fertőtlenítő felhők hatóerejének” tökéletesítésén. Természetes, hogy e találmány titkát is hét lakat alatt őrzik és annak alkalmazási módzatairól a beavatottakon kívül senki sem tud.

FORUM filmszínház. Telefon: 20-10

Ma a szezon két legjobb filmje egy műsorban

I. „Az elítélt asszonyok”

SALLY EILERS és LOUIS NAYWARD

Fox journal DANZIGI eseményekkel. 5. 7.15 és 9.30. — 3-kor mat. n. olesó helyárrakkal

II. „A nemzetközi zóna”

Dolores Del Rio és George Sanders

ARADI KÖZLÖNY

Telefon: 11-51. Sürgőnycim: KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési árak:

Egész évre... 840 le || Negyedévre 210 le
Félévre... 420 le || Egy hónapra 70 leA Magyar Népközösség
aradi tiszparancsolata

1.

A ROMÁNIAI MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG AZ ITTÉLŐ MAGYAR NÉP EGÉSZ KÖZÖSSÉGÉNEK ÖSSZESÉGÉNEK KÉPVISELEJE. Tehát épp annyira nem kizárólag csak a diplomásoké, a szabadfoglalkozású intellektuálisoké, a kereskedőké, az iparosoké, vagy éppen a munkásságé, mint ahogyan egyforma jogosultságú tagja a gazdag és a földhözragadt szegény. A Romániai Magyar Népközösség mindenkié, aki az ország törvényeinek rendelkezéseit köztölt a legtisztább lelkiismerete szerint magát magyarnak érzi és magyarnak vallja.

2.

A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉGNEK EGY CÉLJA VAN: A MAGYAR NÉPI KÖZÖSSÉG BOLDOGULÁSA. Tehát minden magyar társadalmi osztályé, egyformán. A közös érdek érvényesülése a döntő és nem a 1) választói kerületé, nem a 2) világnézeti csoporté, nem a 3) hivatalos, vagy a nemhivatalos összejövások hiányos érdekeinek érvényesülése.

3.

A MAGYAR NÉP KÖZÖSSÉGÉNEK ERKÖLCSI ALAPJA A JOHISZEMÜSÉG. A CÉLTUDATOS KÖTELESSÉGTUDÁS ÉS A FELTÉLLEN FEGYVELEM. Aki felelőtlenül, rosszhiszemű gyanakvásoktól méltóztatott el, az nem ismeri egyéni kötelességét a közösséggel szemben, tehát nem fogja fel a közösség létalapjának erkölcsi jelentőségét. Az ilyen emberek nem élre, hanem félre valók a magyar népi közösség munkájában.

4.

A MAGYAR KÖZLET SZAKMAI ÉRDEKEINEK ÉRVÉNYESÍTÉSE KÖTELESSÉG; DE CSAKIS A MEGFELELŐ HELYESEN. Erre valók a népközösség intellektuális, ipari és kereskedelmi, gazdasági szakosztályai, továbbá a társadalmi, a köznevelési és a közgazdasági munkakörök. A vasárnap megválasztandó tagozati központi vezetőségnek más a feladata: az organizáció, az adminisztráció, a számbavétel, a közös feladatok felsorakoztatása, megoldásuk kidolgozása. A központi vezetőség tehát: helyi vezérkar, melyben csakis a vezérkar teendőiben szakorított, minden tekintetben felkészült és aktív, valóban kipróbált vezető-egységnek számára van hely. Pletykáns vezérkar munkájának sorsa: vereség, balsiker és a közösség szegénye.

5.

NE GYÜLÖLKÖDJ, HOGY NE GYÜLÖLTESÉL! A magyar népközösség szelleme a sorsközösségekben fogant nemzeti bairárság, az állam törvényeinek feltétlen tiszteletben tartása mellett. Aki a bajcsinálásban vitézkedik és ehhez a „munkáihoz” keres társakat, nem a magyarság népi közösségébe való.

6.

A MEGFELELŐ EMBREKET A MEGFELELŐ HELYEKRE! Senki nem dönthet azonban önmaga fölött. Bizzuk a kiválasztást mindig az arra illetékesekre, akik tárgyaláson tudnak itélni. A legtöbb esetben a kiválasztást elvégzi maga az idő, amely eddig is megtette kötelességét az aradi magyarság közéleti intézményeinek élen levő, alkalmasnak bizonyult vezetői esetében.

7.

A TÖBBSÉG MEGNYILATKOZOTT AKARATA MINDENKIT EGYFORMA SZIGORUSÁGGAL KÖTELEZ. A rend mindennek a lelke és a fejelem minden közösség alapja. Az individualisták fanatikus részére nem kötelező a népközösségben sem az aktív részvétel. Sőt, a közösség érdekében jobb, ha távol maradnak, mert csak a közmunka rendjét és fejelemét zavarják.

8.

AZ ARADI MAGYARSÁG SZÜKSÉGES TAGOZATI SZERVEZETE CSAK EGY RÉSZÉ AZ ORSZÁG MAGYARSÁGA NÉPKÖZÖSSÉGI SZERVEZETÉNEK. Irányelvi mindenképen ránk is kötelezők. Ne különbözőségünkkel hanem harmonikus és fejelemzett munkánkkal keltsünk országos figyelmet.

met. Közösségi érettségünkről tehát legalább olyan mértékben kell bizonyítást tennünk, mint amennyi zavartalanul már minden más városban és helységben sokkal kevesebb hűhóval, de sokkal régebben és harmonikusabban megalakultak már a népközösségi szervezetek. Ne feledjük, hogy helyi érdekeink kellő súlyú képviselőit csak kellő súlyú és tekintélyű helyi organizáció láthatja el eredményesen az országos népközösségi szervezet kiépült keretel között. Am ha népközösségi szervezetünket héthónapi valóság után sem sikerül egyakarattal világra hoznunk: Arad magyarsága akkor sem marad képviselő nélkül. Kamarai képviselőink és szenátoraink a kolozsvári központot át minden magyar ügyben rendelkezésre állanak. Csupán „Arad marad” továbbra is.

9.

TÉRIÜNK ÉSZHEZ TEHÁT IDEJÉN. Becsüljük meg magunkat, hogy mások előtt is megőrizzük megbecsültségünket és vessünk véget már a sokféle huzavonának. Ha lesz Aradon népközösségi szervezetünk, talán többre megyünk, mintha továbbra is dinamitpatronokat dugdosnánk egymás zsebébe és ezzel szórakoznánk időtlen időkig, míg mások másutt mindenfelé előre haladnak.

10.

MAGYARSÁGUNK KÖTELEZ! Aki elsősorban jogász, kereskedő, vagy munkás és csak azután magyar a népi közösség életében: magatartása szerint is csak másodrendű magyar az! A Széchenyiek, a Weselényiek, a Gábor Aronok, a Kölcseyek nemzedékéi nekik hiába éltek; számunkra annál kevésbé. A magyar népi közösség létező valósága minden személyi, szakmai, vagy világszemléleti szempontnál magasabb, átfogóbb, tisztelteméltóbb és parancsolóbb valóság, semmint avatattal kezek profán játékszerévé silányodhatna. Magyarságunk kötelez és minden becsületes szándéku aradi magyarnak fejelemzetten kell teljesítenie kötelességét. Nem a szakmák nem az egyéni érdekek; hanem a magyar népi közösség mindennek felülálló, nagymultu hagyományainak kötelező szellemében!

— Angol koronatanács. London. (Rador.) Csütörtökön VI. György király elnökletével koronatanács volt a Buckingham-palotában. A koronatanácsban a nemzetközi helyzettel kapcsolatos kérdéseket beszélték meg.

— Cadere, belgrádi román nagykövet látogatást tett Macseknel. Belgrádból jelenti a Rador: Victor Cadere, belgrádi román nagykövet szerdán látogatást tett Macsek helyettes miniszterelnöknel.

— Október 21-ikén Palermóban ülésezik a fasiszta párt nagytanácsa. Rómából jelenti a Duna posta: A fasiszta párt nagytanácsa október 21-ikén ül össze Palermóban.

WIZO átképző- és nyelvkurzusai október 1-én megkezdődnek.

Átképző: tejjegyzés, szövő- és vegyiszlító-tanfolyam, cukrászat, párnahúszal. Nyelv: román, hózer, angol, francia. Jelentkezések: szeptember 19-ától naponta 4-5-ig. V. Goldig-ucca 8. szám.

— Egy-egy kékszíni villanvegőt kell felszerelni Szatmáron is az épületekre. Tudósítónk jelenti: Coman Simion ezredes-prejektus elrendelte, hogy a légvédelmi törvény erevonatközö intézkedésének alapján minden épületre szereljenek fel legalább egy kékszíni villanvegőt. A rendelkezés betartását október 20-ától ellenőrizni fogják.

— Ujabb intézkedések a romániai lengvel menekültek érdekében. A Rador jelentése szerint hivatalos közleményt adtak ki, amelynek értelmében a Romániában tartózkodó lengvel menekültek ékszereinek eladásából nem vonnak le semminemű vámilletéket. Ezzel egyidejűleg leegyszerűsítik a gépkocsik illekezesét is. A titokban történő vásárlások továbbra is tilosak.

— A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG aradvárosi tagozatának vezetősége közudomásra hozza, hogy irodahelyiségeit október 1-től az Eminescu-ucca 8. szám alól a Iosif Vulcan-ucca 12. alá helyezi át. Belárat a Stefan C. Pop-ucca felőli oldalon.

Vigasz

— Most hozzá kell látnunk, hogy berendezkedjünk ezen a lakatlan szigeten.
— Oda se neki! A legjobb az egész dologban, hogy holnap nem kell hivatalba menni...

Kék esti fényben...

Az a tény, hogy sötétbe borult fejünk fölött a város néhány nap óta, szinte már megszokottá vált. miután mindent meg lehet szokni, ha jó, ha rossz. Legfeljebb olyan érzéseink támadtak, hogy távol az európai csatázattól is alkalmazkodunk a londoniak, a párisiak önmegtartóztatás és lemondás-sorozatához... (K) lemondtak sok mindenről, ml. csak az uccai világításról. A párisi transzparensek ezzel az éjjeli lokálok csábító neonsóval nem ragyogják be lzzó fényükkel a világvárosi uccákat sem. Ilven módon rokonságha kerültünk a nyugati nagyvárosokkal és — tekintve, hogy csupán minden ötödik lámpa árasztott napokon keresztül sápadt fényt a kies uccákra. — ugy gondoltuk, hogy szolidaritást vállaltunk velük... De lőtt az ul. a kék fény... Minden ötödik lámpára felkerült a kék égő, a kék papír-burok és a halovány fény, kedves ötlettel, „hangulatvilágítás” változott át.

Nappal az ég azurkék, este a valamivel sötétebb tónusu légvédelmi-kék tekint le ránk. Napok mulva ezt a világítást bevezetjük a lakásainkba, udvarainkba, folyosóinkra: a kék az uralkodó szín. Kéken pislákolnak az imbolygó kerékpárosok lámpái, kékek az autók reflektorai és kék a kökény, recce...

Egész sereg nép- és miudl énekl meg a kék eget a kék hegyeket, a kék növeletseket és már készíthetnek a nótaszerzők a „légvédelmi-kék” meg éneklésére. Határozottan elkere van ennek a kéknek. Emlekezzünk vissza hogy a világ hőzvele egy időben kizárólag kékben lártak, amikor ezt a windsor hercegné dívatossá tette. Később lőtt az angol koronázás-kék. A többi színek megnakadhatnak a dühől, a kéknek olyan sikere volt és van.

A rózsaszín, a zöldet, a lilát, a feketét, a vöröset a barnát — a sárga jégvéde eheti meg; a kék — hiába — akkor is a ma dívatia marad...!

— Megszokott Izland szigetéről egy angol bombavető repülőgép. Koppenhága. Az Izland szigetén őrizetbe vett angol repülőgép, amely tudvalevőleg az áthatolhatatlan kód miatt kényeszerleszállást végzett, kiátszva az őrszemek éberségét, váratlanul a magasha emelkedett és elrepült. A dán kormány emiatt tiltakozást jelentett be Londonban.

Házasság. Szilágyi Aranka és Pájték Lajos szombat este fél 7 órakor tartják esküvőjüket a református templomban.

— Rádió üzent hozzátartozóinak három német fogságha került francia katona. A Német Távirati Iroda jelenti: Három, német fogságha került francia repülő engedélyt kért, hogy a német rádió után értesítse hollétéről hozzátartozóit. A hadvezetőség a kérelem teljesítése elé nem gördített akadályokat, úgy hogy a három francia repülő a német rádió közvetítésével értesítette a hozzátartozóikat arról, hogy fogságha estek.

— Az unitárius egyház képviselőtanácsának szeptemberi ülése csütörtökön megkezdődött. Kolozsvárról jelenti: Az erdélyi unitárius egyház képviselő tanácsa csütörtökön délután kezdte meg szeptember havi rendes ülését. A képviselőtanács tagjai és a különböző bizottságok előadói teljes számban megjelentek. Az elnöki tisztet Varga Béla dr. unitárius plébános töltötte be, mellette Gáll Miklós dr. és Elekcs Domokos dr. foglaltak helyet; az elnöki székben. Az ülés csütörtökön délután fél 4 órakor az elnöki előterjesztéssel nyílt meg, amely után az egybegyűltek a tárgysorozat további pontjait vitatták meg. Az ülés meghallgatta a különböző bizottságok jelentéseit, majd a felekezeti iskolák ügyével foglalkozott, különös tekintettel a fennálló pénzügyi nehézségekre. Tekintettel arra, hogy a képviselőtanács ülés a tárgysorozatot a késő órákig sem tárgyalhatta le, az ülést pénteken tovább folytatták amikor is az egyházi körzetek, lelkészek, tanárok és tanítók kérdéséről, valamint a nyugdíjintézet ügyeiről volt szó.

— Dr. Kállai szemorvos hazaérkezett. rendelkezést Str. Iosif Vulcan 4-a sz. alatt újból megkezdte.

— Az amerikai „Vörös Kereszt” adománya. Washington. (Rador.) Az amerikai Vörös Kereszt Egyesület távirati úton 25 ezer dollárt küldött Genfbe, hogy azt a románia, magyarországi és litvániai lengvel menekültek felsegélyezésére fordítsák.

— Az aradi evangélikus négyelet szeretettel várja vendégeit 2-án, hétfőn délután 5 órakor egyesületi helyiségében tartandó uzsonnán.

— Letartóztatták a szatmári vasuti állomás pénztárnokát. Haias Ioan vizsgálóbíró kedden délben letartóztatási végzést adott ki Stoica Ioan szatmári vasuti áruakatár pénztárnoka ellen, aki sikkasztást és okirathamisítást követett el. A kolozsvári 6-ik vasuti felügyelőség pénzügyi osztálya ugyanis 39 ezer leiről szóló fizetési meghagyást küldött Stoicának azzal az utasítással, hogy az összeget azonnal fizesse be a pénzügyigazgatóságon és a kiutaló levelet a pénzügyigazgatóság igazoló soraival együtt küldje vissza Kolozsvárra. A pénzügyi osztály ezeket meg is kapta, de néhány nap mulva megérkezett a pénzügyigazgatóság levele is, amelyben az összeg azonnali befizetését kérte. A felügyelőség előtt gyanus volt a dolog. Szatmárra küldték Radu Virgil főellenőrt, aki megállapította, hogy Stoica a kiutaló levelet meghamisította és a pénzt nem fizette be, hanem elikkasztotta. A főellenőr feljelentésére Stoicát letartóztatták és elrendelték ellene a vizsgálati fogságot.

Jégviharba került egy amerikai utasszállító-repülőgép

4770 helyen szakították át az almanagyságu jégdarabok egy amerikai repülőgép testét. A pilóta hősiessége mentette meg az utasok életét

Washingtonból jelentik: Nem mindennapi hősiességgel mentette meg utasait a biztos haláltól egy amerikai utasszállító repülőgép pilótája.

A Colorado és Oklahoma államok között közlekedő utasszállító-gép vezetője több ezer méteres magasságban rémülten vette észre, hogy az utasokkal telt gép hatalmas viharfelhőbe került. A pilóta igyekezett a gépet kivezetni a veszedelmes zónából, de minden kísérlete hiábavaló volt: egyszerre kitört a hatalmas orkán és a gép körül ciklázni kezdtek a villámok. Néhány perc múlva jégeső kezdett zuhogni és gépfegyvergyölként pattogott a gép testén. A jég 350 kilométeren át verte a repülőgépet s az almanagyságu jégdarabok átszaggatták a gép szárnyait. Végre sikerült kijutni a viharzónából és mesteri ügyességgel leszállni a legközelebbi repülőtéren.

Csak amikor kiszálltak a gépből, akkor látták, hogy a jégdarabok valóságos rostává szagozták a szárnyakat és a kormányzórészeket. Nem kevesebb, mint 4770 lyukat számoltak meg a gép testén, amelyet a hatalmas jégdarabok ütöttek.

— ZÜRICH TÖZSZEZARLAT: Páris 10.07 és fél, London 17.77, Newyork 442.25, Brüsszel 74.75, Milánó 22.30, Amszterdam 235.00, Berlin 176.50.

— Jugoszlávia megvédi érdekeit! Belgrádból jelentik: Tomics jugoszláv testnevelésügyi miniszter beszédet mondott, amelyben hangsúlyozta, hogy Jugoszlávia semleges maradjon a jelenleg folyó viszályban, de semlegessége nem a gyengeség, hanem a békeszeretet jele. Azonban az ország minden körülmények között meg fogja védeni az érdekeit.

— A panamerikai konferencia hírei. Panama. A panamerikai konferencia pénteken délelőtt teljes titkos ülést tartott. A bolíviai és paraguay-i delegátusok a jelenlevők lelkes tapssal közösen kölcsönösen baráti és jószomszédi nyilatkozatot tettek.

A METALURGISTUL szüreti mulatságot rendez SZOMBATON ESTE 8 órai kezdettel Sz. Grigorescu 8., a „Farkasveremben“

— Tilos a hadianyagok kivitele Braziliából. Buenos Aires. A kormány rendeletét törvényt bocsátott ki, amellyel megtiltja a vas, acél, alumínium, antimon, cink és egyéb fémek kivitelét.

— Svéd hajók menedéke a portugál kikötőkben. Lisszabon. Több svéd kereskedelmi hajó a lisszaboni kikötő dokkjában kirakódott és az árukat ott elhelyezte mindaddig, míg Észak-Európa felé a hajózás biztonságosabbá válik.

— Az „Empress of Russia“ izgalmas útja. Tokióból jelentik: Az „Empress of Russia“ című nagy kanadai személyszállító gőzös sorsáról napok óta misem tudtak. A hajó pénteken háromnapos késéssel érkezett meg Jokohamába.

— Kolozsváron újból kivirágzott a gesztenyefa. A néhány nap óta tartó, váratlanul erős hidegre fordult időjárás ellenére, mint ritka érdekességű jelenségnek könyvelhetjük el a gesztenyefa második virágba és gyümölcsbe borulását. A Marechal Foch ut 82. szám alatti ház kertjében, amely a róm. kath. egyház tulajdonát képezi, több gesztenyefa újból kivirágzott. Kedves, jóleső látvány ezekben a szeptembervégi feltűnően hideg őszi napokban a kivirágzott gesztenyefa, amely fehér virágaival és gyümölcseivel, hacsak néhány napra, néhány órára is, újból visszavarázsolja a virágakasztó tavaszt. A gesztenyefáknak ebből a késői virágzásából sokan hosszú és kemény télre követhetnek.

— A Zsidó Kulturház nyelvkurzusai október 2-án, hétfőn, az alábbi beosztás szerint kezdődnek meg: héber és spanyol nyelv este 7 órakor, angol kezdő és francia nyelv este 8 órakor, angol haladó este 9 órakor. A kurzusokon résztvenni szándékozók pontos megjelenését kérik. (Str. Consistorului 18.)

— S. V. P. — A párisi titkok... Mi ez? Betűkből összeállított rejtélyes jel: SVP, melynek titokzatosságába az avatatlan nem nyerhet bepillantást, csupán azok a kiválasztottak, akik megveszik a Színházi Magazin legújabb számát. Abban, a 6. és 7. oldalon fény derül erre a mulatságos párisi rejtélyre és az olvasók egyszerűen minden titok tudói lesznek. A színházi hét nagy és érdekes eseményéről az új Zilahy-darab szeptedi „ősbemutató“-járól számol be a lap színházi krónikása. A 190. oldalas lap ára gyermeklappal, kézimunka- és kottamelléklettel együtt csak 16 lei.

Békét szeretne közvetíteni az U.S.A. kormánya Japán és Kína között?

A japán kormány leleplező közleménye

Washington. (Rador.) A kínai külügyminiszter egy amerikai újságíró előtt kijelentette, hogy az Egyesült-Államokra vár az a feladat, hogy a japán—kínai háborúban közvetítsen. A Havas ügynökség ezzel kapcsolatban közli, hogy ennek a nyilatkozatnak semmiféle visszhangja nem volt Washingtonban. A miniszterelnök és több magasrangú tisztviselője kijelen-

tette, hogy az Egyesült-Államok csak úgy vállalhatják ezt a szerepet, ha mindkét hadviselő fél felkéri erre őket.

Tokio. (Rador.) A japán külügyminisztérium megbízottja a fenti hírrel kapcsolatban kijelentette, hogy csak kísérleti léggömből van szó, amelyet kínai részről kezdeményeztek.

Furfangos ötlettel

több millió értékű ékszeret harácsoltt össze a francia tengerparton egy pincér és egy táncosnő

Berlinből írják: Még a jelenlegi nemzetközi bonyodalmak komoly idején is felfigyelt mindenki a Cote d'Azuron történt többmillió lopásra, melynek szenvedő hőse mindenki, aki jelenleg Nizzában és a környékén tartózkodik és a társaság számottevő tagjának számít. A nagy feltűnést keltett lopás előzményei a következők voltak:

Pár héttel ezelőtt Nizza nemzetközi világában is kellemes szenzációt okozott Montbiard márkinak és feleségének a megjelenése. A középkori pár Nizza legelőkelőbb negyedében vett ki villát és rögtön a legnagyobb luxussal vették körül magukat, úgyhogy még az ottidőző amerikai és francia komoly vagyonok urai is felfigyeltek a fejedelmi pazarlás hírére.

A márki és felesége a Cote d'Azuron uralkodó módján életformák mellett is megőrizték tartózkodó és hűvösen előkelő magatartásukat és hetek kellettek hozzá, amíg a társaság legelőkelőbb tagjai után a kevésbé előkelők is a márkiékkel személyes ismeretségbe jutottak.

Természetesen ezek után nagy örömet okozott, hogy a körülrajongott dúsgazdag és előkelő házaspár estélyt adott, amelyre rengeteg meghívót küldtek szét.

Az estélyen mindenki ott volt. A meghívott asszonyokon ragyogtak az ékszerek, de mindent elhomályosított a vendéglátó háziasszony háromsoros gyöngnyakékének szépsége. A nyakék, mint a ház urnője bájos mosoly kíséretében közölte az érdeklődőkkel, egy uralkodói házból származó herceg ajándéka és ez a körülmény külön értéket is jelent számára.

A nizzai estély a legnagyobb siker legvében zárt le éjféltutánig, de akkor valami történt...

A háziasszony nyakáról nyomtalanul eltűnt a nyakék és amikor ezt a márki kissé tartózkodó hangon, de igen komolyan bejelentette az egybegyűlt vendégeknek, még azt is kiemelte, hogy nem az értéke miatt, de az ajándékozó személyére való tekintettel, nem nyugodhat bele a gyöngyör elvesztésébe és arra kéri a vendégeket, hogy segítsenek megkeresni a nyakéket. A vendégek készségesen kerestek, de eredmény nem volt.

Ekkor a házigazda kijelentette, hogy számára rendkívüli kínos ugyan, de a közben értesített rendőrségi intézkedésnek megfelelően, az ajtókat lezáratta. A rendőrségről egy felügyelő jött ki. Rövid ideig tanácskozott a házigazdával, majd kijelentette, hogy kénytelen a jelenlevőket átkutatni, ezért egy kis teremben egyenként személymotosás alá veszi az urakat. Egy vendég hölgyet felhívta, hogy ugyan ezt a tisztán formailag szükséges kínos műveletet végezze el a hölgyekkel. És mindjárt felkért egy idős dámat erre a célra. A kínos művelet megkezdődött. A kutatás kissé túl aprólékosnak bizonyult és a vendégek között a hangulat percről-percre romlott. Még alig került sorra a vendégek fele, az egyik férfi felfedezte, hogy a pénztárcája hiányzik és az átkutatott nők pedig egyáltalán nem is mutatkoztak újra. A vendégcsere gyanút fogott és minden udvariasságot félretéve, most már tisztázni akarta a ponnyvaregény-témához hasonló ügyet. Azonban nem volt senki, akitől felvilágosítást kérhettek. Az ajtókat a rendőrfelügyelő bezáratta és a vendéglátó márki és neje is a

rendőrfelügyelő engedélyével eltávozott a teremből.

Kínos percek után kiderült, hogy az átkutatott nők ékszereiktől megfosztva, egy távoli szobába voltak bezárva és a márki és neje, valamint a szélhámosbandához tartozó rendőrfelügyelő és az idős dáma már rég megszökött. Háromnapos hajsza után fogták el a veszedelmes társaságot: Robert Fenetre pincért, a barátját, egy táncosnőt és két segítő társukat. A pénz és a hatalmas értéket jelentő ékszerek még nem kerültek elő.

Sport és straparuhának, kosztümnek gyapju háziszőttés

Képviselet: ELEMÉR Bratlanu 5. Tel.: 1664.

Három norvég gőzös pusztulása

Oslo. (Rador.) A pénteki nap folyamán három norvég gőzöst elsüllyesztettek. A „Takstaas“ nevű gőzöst Bergen kikötője közelében torpedózták meg. A hajó személyzetét sikerült megmenteni. A „Jern“ nevű gőzös Angliá felé vivő útján kapott torpedót. Ennek a hajónak legénységét is megmentették. A „Solass“ gőzös az Északi tengeren aknába ütközött. A hajó személyzetét egy angol gőzös mentette meg.

Egy „ajándékozási“ bonyodalom az aradi törvényszék előtt

Érdekes ügyben tartott ma tárgyalást az aradi törvényszék. Négy esztendővel ezelőtt, 1935. szeptember 25-én az aradmegyei Borossebes községben Panyik Andor kereskedő felesége egy önfeléd pillanatban revolverrel agyonlőtte férjét és otthon tartózkodó gyermekét, majd magával len fordította a fegyvert és súlyosan megsebesítette magát.

A súlyos sebből Panyikné azóta már felépült, a törvényszék, majd a felsőbb fórumok is jogerősen felmentették azzal a megokolással, hogy önkivületi állapotban követte el végzetes tetteit. Akkoriban, amikor a borzalmas eset megtörtént Panyik Andorné az egyik aradi szanatóriumban feküdt ápolás alatt és fekvő beteg volt, amikor aláírt egy ajándékozási szerződést Gázsik Illés, Panyik testvérhuga férjének három gyermeke számára és ebben a szerződésben borossebesi házat a sógora gyermekeinek adományozta.

A törvényszéki tárgyaláson Panyikné az ajándékozási szerződés megsemmisítését kérte a törvényszéktől. Ezt a kérelmet arra alapozta fel, hogy hivatkozott a nagy betegsége, valamint arra, hogy az ajándékozási szerződést október 5-én néhány nappal az eset megtörténte után hozta betegágyához Gázsik, s önkivületi állapotban volt, amikor aláírta. Annál is inkább, merthiszen egy fia, aki Nagyváradon tanult akkoriban, életben van és a ház őt illeti meg. Gázsik viszont előadta a törvényszéken, hogy őt Panyikné hívatta a szanatóriumi szobába azért, mert Panyikné, aki Panyik családjával szemben lelkiismeretfurdalást érzett, Gázsik gyermekeinek akarta ajándékozni a házat.

Az ügyben nem hozott döntést a törvényszék, hanem bizonyíték kiegészítése érdekében a tárgyalást elhalasztotta.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:

HAIÓS gyógyszerár. Bulev. Regina Maria & KAIN gyógyszerár. Calea Banatului 1. NIEDERMAYER gyógyszerár. Str. Cojdu.

SPORT KÖZLÖNY

A Simeria CFR vendégjátéka
a vasárnapi labdarugóműsor főeseménye

Részletes biródelegálás

Aradon vasárnap a Gloria adja a főműsort: a Simeria CFR jóképességű együttesét látja vendégül az aradi kék-sárka csapat B) divíziós bajnoki meccs keretében. A Gloria komoly előkészületeket folytatott a mérkőzésre és remélhetőleg sikerülni is fog első őszi győzelmét aratnia.

A kerületi bajnokságban négy mérkőzés került lejátszásra és pedig kettő az Egyetértés pályán, egy-egy pedig az Olimpia, illetve az AAC sporttelepén. Az Egyetértés az Unirea-val, a Crisana a Banaullal mérkőzik és míg az előbbi nyílt küzdelmet ígér, az utóbbin a Crisana az esélyes. Az Olimpia az ATE, az AAC pedig a Transilvania ellen játszik és valószínűleg győz is.

A másodosztályú bajnokságban a Fortuna és a Hakoah csapnak össze. A programot, amelynek részletes biródelegálását alant adjuk, ifjúsági mérkőzések egészítik ki. A biródelegálás az alábbi:

B) LIGA:

Gloria—CFR Simeria, Gloria-pálya, 16.00 órákor, biró: Ripter, határbírók: Burdan és Oprita.

KERÜLETI I. OSZTÁLY:

AAC—Transilvania, AAC-pálya, 16.00 órákor, biró: Vatián dr., határbírók: Polareczky és Barba.

Elutazott Athenbe

a román atléta-válogatott

Bucuresti. A román atléta-válogatott tegnap utazott el a Balkáni atlétikai játékok színhelyére: Athenbe. A csapat erősen tartalékolatlan utazott el, ugyanis sem Kiss, Gurau, Radu Ionita, sőt Dinu Cristea sem utazott el, de a 10.000 méteres bajnok repülőgépen ma mégis a csapat után ment. A végleges összeállítás csak az első napi versenyen, vasárnap, válik majd ismeretessé.

A nemzeti bajnokság állása
a negyedik forduló előtt:

1. Carpati	3	3	—	7	—	6
2. Ripensia	3	2	1	—	9	4
3. Venus	3	2	—	1	7	2
4. Rapid	3	2	—	1	10	4
5. CAMT	3	2	—	1	6	5
6. UDR	3	1	1	1	6	7
7. Juventus	3	1	1	1	5	7
8. Victoria	3	1	1	1	2	3
9. Gloria CFR	3	1	—	2	3	10
10. Sportul Studentesc	3	—	1	1	7	9
11. Unirea Tricolor	3	—	1	2	2	6
12. AMTE	3	—	—	3	1	8

A Gaiana visszalép
a bajnokságtól

A Gaiana csapata — mint ismeretes — súlyos belső válsággal küzd. Az elmúlt vasárnap a csapat már meg sem jelent az Olimpia ellen kitűzött bajnoki mérkőzésen és október 1-ére már meg sem rendezte a Titanus elleni bajnoki meccset. Az egyesülethez közelálló körökből kiszivárgott hírek szerint a Gaiana visszalép a bajnokságtól, sőt azáltal a gondolatot is foglalkoznak, hogy feloszlatták a jobb sorsra méltó egyesületet.

O Tănăsescu és Bereczky Románia egyes tenisz-bajnokai. Bucuresti. Az országos teniszbajnokságok két legérdekesebb döntőjét osztorítottán délután látszótták le. A férfi egyesben a bajnoki címet Tănăsescu nyerte meg, aki a döntőben 6:8, 6:3, 7:5, 6:1 arányban győzte le Schmidtet. A női egyes bajnoka Bereczky lett, aki a döntőben 6:0, 6:3-ra verte Wertkeumét.

O SZABÓ MIKLÓS: MEG AZ IDÉN MEGYAVITOM A MAGYAR TÍZEZERMÉTERES REKORDOT — ezt jelentette ki a magyar futó, aki az önbizalmát merítetve vasárnapi ötezres győzelméből. Szabó Miklós egyébként végleg döntött: az olimpián 5000 méteren indul és ennek megfelelően már november elején megkezdte a különleges edzési terve szerinti edzést.

O Új 25 kilométeres sífutó világrekordot állított fel a finnországi loersunban a finn Tamila 1 óra 21 perc 27 mp.-el. A régi világrekordot Martteiin tartotta 1932. óta 1 óra 22 perc 28 mp.-el.

O A bielai atlétikai versenyen az olasz Lanzi 400 m.-en 48,4 mp.-es, a rudugrásban pedig Romeo 4 m.-es kiugró eredményekkel győztek.

Egyetértés—Unirea, Egyetértés-pálya, 16.00 órákor, biró: Schneider, határbírók: Karlisch és Varjaci.

Olimpia—ATE, Olimpia-pálya, 16.00 órákor, biró: Goicea, határbírók: Gombos és Colarov.

Crisana CFR—Banaul, Egyetértés-pálya, 14.15 órákor, biró: Chiral, határbírók: Sassu és Engel.

KERÜLETI II. OSZTÁLY:

Fortuna—Hakoah, Unirea-pálya, 16.00 órákor, biró: Vagalau, határbíró: Kradigaty.

IFJUSÁGI BAJNOKSÁG:

AMTE—Gloria, AMTE-pálya, 10.00 órákor, biró: Adamovici.

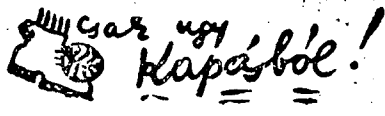
Astra—Hakoah, Astra-pálya, 10.00 órákor, biró: Tomi.

ATE—Titanus, Gloria-pálya, 10.00 órákor, biró: Marienut.

AAC—Olimpia, AAC-pálya, 11.00 órákor, biró: Darázs.

Egyetértés—Transilvania, Egyetértés-pálya, 11.30 órákor, biró: Höhn.

Tricolor—Unirea, Unirea-pálya, 14.15 órákor, biró: Pfeiffer.

NewYorki jelentés szerint Joe Louis, a nehézsúlyú ökölvívó világbajnok ezévből nem versenyez többé. Tony Galento elleni mérkőzésére 1940-ben kerül majd sor.

A bucaresti-i Iuventus, mint ismeretes, visszavonta a helyi dicsríkthez benyújtott legyzökönyveket, amelyek szerint a játékosok felüresztésének írváharvását kérte volt. Az egyesület ugyanis kibékült a két játékosal.

A Román Kupabizottság ülésén több játékos tátekjogát felfüggesztették, így Fmmerich, a lilul kapusa 8 napig nem játszhat. Néhány egyesület is pénzhünetésben részesült a vasárnapi kupafordulóval kapcsolatban, így az Unversitatea 5000 lej büntetést tartozik fizetni.

Budapesten a bécsiek ellen készülő válogatott edző mérkőzésen a Hungaria vegyes csapata ellen 6:1 (2:1) arányban győzött. A válogatottak között Zsoneller (3), Dudás (2) és Sárosi dr. a Hungáriát Titkos, Cseh Müller és Elró (öngól) szerezték.

TEKESPORT

Nagyérdeklődés előzi meg a Fortuna avató-tekeversenyét. Mint már megemlékeztünk róla, szombaton és vasárnap rendezi meg a Fortuna avató-tekeversenyét a Nagy Béta-vendéglő tekeklubjában, melyen úgy a csapatversenyekben, mint a férfi és hölgy egyéni versenyekben, az összes aradi tekeegyesületek tekezői versengenek a kitűzött értékes tiszteletdíjért. A verseny szombaton este 8 órákor kezdődik az avató ünnepségekkel, majd az egyéni versenyek veszik kezdetüket. 9 órákor már csapatversenyt bonyolítanak le, majd ismét egyéni versenyek következnek. Vasárnap délelőtt 9 órákor folytatódik a verseny, mikor is a ma megjelent sorsolás szerint váltakozva egyéni és csapatversenyek teszik változatosabbá a vasárnapi programot, melyet este 11 órákor az egyéni verseny győztesének rádóbásai fejeznek be. A gazdag díjazás a férfi versenyzők hat első helyezettjét, a női versenyzők három legjobbját, míg a csapatban a három legtöbb fát elért csapatot jutalmazza. Az érdekes verseny iránt városszerre nagy az érdeklődés.

ISMÉT NAGYSZERŰ FORMÁJÚ TETTEK TANUSÁGOT AZ AAC HÖLGYTEKÉZŐI a szerda esti tréningon, melyet Maclan Nicolae tekeklubján irányít fása mellett folytattak le. Az edzésen mintegy husz hölgytekező vett részt, mely ezuttal is nem kis feladattal elé állította a hölgyeket. A tréningen tíz dobást felbe és tíz dobást tarolásra tettek egyfolytában és az eredmény a hölgyek nagy látóképességéről tett tanuságot. A versenyszerű edzésen Törökne 40+15—58 fát, Pálifyné 45+13—58 fát, Leicherné 29+16—15 fát, Mezei Gergelyné 28+15—43 fát értek el, de kiválóan szerepeltek Vágó Dusi, Rácz Károlyné Neumann Walterne Mezei Imréné, Obetkóné, Diószeghy Iózsainé, Mezei Sándorné, Blénessy Béláné, Mosoluné és Institoris Boriska is. kik komoly ígvekezetel követték a tekekapitány irányítását, melynek eredménye edzésről edzésre megmutatkozik. Utána két nyolcas csapat versenyre következett, melyet az Obetkóné, Diószeghyé,

Maclanné, Mezei Gergelyné, Mezei Sándorné Neumanné, Pálifyné, Törökne csapat nyert meg 69 fával, míg Blénessy, Ignáné, Institoris Boriska, Leicherné Mezei Imréné Ráczné, Vágó Dusi, Mosoluné csapat 61 fát ért el.

AAC B—Prietenii B 178:178. A két tartalékcsoport érdekes küzdelmet vívott: a két mindkét csapat formán alul játszott, a jobb időerejű és rutinosabb atléta megérdemelt győzelmét eredményezte. Részlet-eredmények a következők voltak: AAC: 54+34+36+54. Prietenii: 51+43+36+35. Csapatok: AAC: Blénessy, Rödler Fáy, Halik I., Pfeiffer I., Buchsbaum, Graf, Schneider, Laubender, Brunhuber, Pfeiffer H., Horváth III. — Prietenii: Lammert I., Miloszláv, Fih, Sárközi, Nagy I., Lammert II., Rauchbauer, Ermez, Lipniczky, Szrenka, Szabó, Kolozsv.

A TEKE CSAPATBAJNOKSÁG VASÁRNAPI PROGRAMJA. Vasárnap a csapatbajnokság negyedik fordulójának visszautó mérkőzése kerülnek lebonyolításra, a következő időbeosztásban: Prietenii—Imritrea délután 3 órákor a Prietenii-pályán, míg utána 5 órákor a két egyesület tartalékcsoportai látszanak a szövetségi díjért. Tricolor—Metalurgistul este 7 órákor a Tricolor-pályán, előtte 5 órákor a tartalékcsoportok mérkőzése a szövetségi díjért. Versenybírákat ezuttal is az AAC delegál.

Nagyarányu emelkedések
a gabonaneműekben

Brailából érkezett jelentés szerint a kikötők piacain a gabonaneműekben, főleg a rozsbán és árpában jelentős áremelkedések következtek be. Különösen nagymennyiségű árpát vásárolt Belgium, Svájc és Törökország. Míg az elmúlt hét közepén az árpáért Brailában 32 ezer leies vagononkénti árat sem lehetett elérni, jelenleg az 56—57 kg.-os fajlsúlyú árpáért 39.236 leit fizetnek. Rozst főleg Belgium keres. A legutóbbi ár 39 ezer leire emelkedett a közelmut napok 37.500 leies árával szemben. Szilárduloban van a búzapiac is és Brailában a búzáért az exportörök a törvényben előrt minimális árnál 2—3 ezer leivel többet fizetnek. Jelentős mennyiségű búzát szállítottak Haifába és tárgyalások folynak Olaszországba, Svájcba és Belgiumba irányuló kivitelről is. Nehézséget okoz a kivitel szempontjából, hogy még mindig nem áll elegendő mennyiségű hajó rendelkezésre.

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

SZOMBAT, SZEPTEMBER 30.

Rad'o-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, 12.03: Lemezek.

Bucuresti. Rad'o-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények, 13.05: Rádiózenekar, 14: Színházi közlemények, 14.10: Hírek, 14.30: A zene folytatása, 15.10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania. 18: A Sraja Tari szervezet órája, 19: Időjelzés, időjárásjelentés, 19.02: Alexandru Hodos előadása az országról, 19.17: Korállhangverseny lemezekről.

Bucuresti. Rad'o-Romania. 20: N. I. Herescu tanár előadása a román kultúra klasszicizmusáról, 20.15: Baoh zongoralemezei, 20.30: Mandolinbős, 21: Rádióposta, 21.15: Mai táncok, Lemezek, 22: Hírek, sportközlemények, 22.35: Különféle hangszerek tánclemezei, 23: Hírek, 23.15: Victor Predescu zenekara, 23.45: Hírek külföldre franciául és angolul.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, közlemények, hanglemezek, étrend, 11: Hírek, 11.20 és 11.45: Felolvasás, 13.10: Christian Lilly énekel zongorakísérettel, 13.40: Hírek, 14.20: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, 14.30: Hanglemezek, 15.30: Hírek, 17.15: Maitényi György meséi, 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek, 18.15: A rádió postája, 18.40: Munkásdálárda, 19.10: Ruzsin félóra, 19.45: Magyar Ferkó magyar nótákat énekel, kíséri Farkas Jenő és cigányzenekara, 20.15: Hírek, 20.25: Hanglemezek, 21.10: Szeptember végén, Hangulatkép, 22.20: Rádió a rádióról, 22.40: Hírek, időjárásjelentés, 23: Sándor Erzi és Mária énekelnek zongorakísérettel, 23.25: Tánclemezek, 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven, 24: Petris Jenő cigányzenekara muzsikál.

Budapest II. 19.45: Mezőgazdasági félóra, 20.25: Farkas Jenő cigányzenekara, 21: Hírek, lövésverseny eredmények, 21.20: A rádió szalonzenekara, 22.15: A világ városai: Athén, Máthé Elek dr. előadása, 22.45: Schubert: C-dúr vonósötös hanglemezeiről, 23.30: Időjárásjelentés

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A város pénzügyi szolgálatának felhívása a városi illetékek kifizetése érdekében

Kihágási jegyzőkönyveket vettek fel a városi bélyegek felragasztásának elmulasztása miatt

Aradváros pénzügyi szolgálata ezúton intéz nyomatékos felhívást a város lakosságához, hogy az esedékes városi illetékeket föltétlenül és haladéktalanul fizessék be a város pénztárába. Azokban az esetekben, amikor a fizetési kötelezettségnek nem tesznek eleget, a város arra kényszerül, hogy a már lefoglalt tárgyakat elárvereztesse. A város azonban ezt el akarja kerülni és ezért szöli fel ismételt a lakosságot a városi illetékek pontos kifizetésére.

Itt emlékeztünk meg róla, hogy a város pénzügyi szolgálata razziát rendezett annak

ellenőrzésére, hogy a kapukra, ablakokra, kirakatokra, stb. kiüggesztett hirdetésekben alkalmazták-e az új pénzügyi szabályrendelet által előírt városi bélyeget. Negyven esetben a városi közegek kihágási jegyzőkönyvet vettek fel. A razziákat a város pénzügyi szolgálata folytatni fogja és ezért felszólítja az érdekelteket, hogy saját érdekükben lássák el hirdetéseiket városi bélyeggel. Ezek a bélyegek a városházán kaphatók, rövidesen azonban arról is gondoskodnak, hogy a dohánytözsdek révén is forgalomba hozzák a városi bélyegeket.

A vendégiparosok küldöttsége a város gazdasági tanácsnokánál

Az új maximálási rendelkezés módosítását kéri

Lapunk legutóbbi számában részletesen ismertettük Aradváros új maximálási rendelkezését, amely szeptember 27-iki hatállyal lépett életbe. Az új rendelettel kapcsolatban pénteken délelőtt a vendégiparosoknak egy küldöttsége jelent meg Ratiu városi gazdasági tanácsos előtt Mohor Ilie vezetésével.

A küldöttség tagjai kifejtették a gazdasági tanácsos előtt, hogy a vendéglőkre és szállodákra megállapított maximális árakat túl alacsonyak tartják, ugyanakkor pedig módosítását kérték annak az osztályozásnak, amelyet a rendelet a vendéglőkkel és szállodákkal

kapcsolatban állapít meg. Hangsúlyozták, hogy a különböző árucikkek árai az utóbbi időben emelkedést mutatnak, a vendéglők és szállodák tehát a leszállított maximális árak mellett nem tudják megtalálni számításukat.

Ratiu gazdasági tanácsos meghallgatta a küldöttség előterjesztését, egyben pedig felszólította a küldöttség tagjait, hogy észrevételeiket és kívánásaikat Vlad Alexandru tábornok polgármesternek terjesszék elő. A vendégiparosok küldöttsége értesülésünk szerint szombaton délelőtt keresi fel Vlad tábornok, polgármestert, akinek a kérdéssel kapcsolatban terjedelmes emlékiratot nyújt át.

A bor értékesítése érdekében

nagyfontosságú javaslatokat terjesztett elő Bucurestiben Birtolon Aurel, az aradi Mezőgazdasági Kamara elnöke — Rövidesen nyilvánosságra kerülnek a kormány borértékesítési tervei

Az elmúlt napokban Cornateanu földművelésügyi miniszter elnökletével értekezlet tartottak Bucurestiben a földművelésügyi minisztériumban a bor értékesítésével kapcsolatban. Ezen az értekezleten a legfelsőbb mezőgazdasági tanács, a nemzeti szövetségi intézet, valamint a szőlészeti szindikátusok képviselői vettek részt. Aradról az értekezleten Birtolon Aurel szenátor, mezőgazdasági kamarai elnök, a legfelsőbb mezőgazdasági tanács tagja jelent meg.

Az értekezlet során Birtolon Aurel fontos javaslatokat terjesztett elő a bor értékesítésére vonatkozóan és ezekről a következőket mondotta munkatársunknak:

— A nagvarányu kínálat csökkentése érdekében azt javasoltam, hogy

juttasson a kormány kevés formáság mellett olcsó warrans-kölcsönöket a szőlőtermelőknek.

Azokban az esetekben, ha a bor a tulajdonos birtokában van, ez a kölcsön az áru értékének 50 százaléka legyen, míg ha a bort szövetségeknek adták át, az áru értéke 75 százalékának megfelelő kölcsönt adjanak.

— Az értékesítés megszervezése érdekében mindenekelőtt

kötelezzék a szeszmonopol vezérigazgató-ságát arra, hogy október hó folyamán vásárolja fel azt a bormennyiséget, amelyet a szeszmonopollról szóló törvény értelmében 1932-től ez évig össze kellett volna vásárolnia.

A szeszmonopollról szóló törvény értelmében ugyanis a szeszmonopol szesz- és ecetgyártás céljaira minden évben bizonyos mennyiségű bort kell vásároljon, ennek a kötelezettségének eddig nem tett eleget. Ezért kérjük azt, hogy a szeszmonopol vásárolja meg a törvényben előírt bormennyiséget. Ezen kívül azt javasoltam, hogy

a Banca Națională bocsásson a nemzeti szövetségi intézet rendelkezésére 300 millió leit borvásárlás céljaira.

és a szövetségi intézet ugyanolyan alapon vásárolja össze raktározza el, majd pedig exportálja a bort, mint ahogyan azt a buza értékesítésével kapcsolatban teszi. Végül pedig azt a javaslatot terjesztette elő, hogy minden katonára hetenként adjanak egy liter bort, külföldi államok, így többek között Bulgária mintájára.

— Ezeknek a javaslatoknak részben a kínálat csökkentése, másrészt a kereslet fokozása a célja. Bizom benne, hogy megvalósításuk esetén lényegesen enyhül az a válság, amelylyel a bortermelők már évek óta küzdenek. A földművelésügyi minisztérium az elhangzott különböző javaslatokat tanulmány tárgyává teszi és értesülése szerint

már a legközelebbi jövőben nyilvánosságra hozza végső határozatát a bor értékesítésének megszervezése érdekében.

Igy tehát remény van arra is, hogy Aradhegyalja szőlőtermelői borkészletüknek jelentős részét tudják majd értékesíteni a minisztérium új akciója révén.

— *Jelentős gyarmatáru mennyiség érkezett az országba.* Az Argus értesülése szerint az utóbbi napokban az országba Olaszországból jelentős gyarmatáru mennyiség érkezett.

— *Ötszáz ezer leit szavaztak meg az értékesítésre kerülő gyümölcs csomagolási munkálatainak céljaira.* A Monitorul Oficial szeptember 27-iki száma a földművelésügyi miniszter rendeletét közli, amelynek értelmében 500 ezer leit szavaznak meg a gyümölcstermő megyéknek nyújtandó segélyképpen. Ezt az összeget a következő célokra használják fel: a) Csomagolóbizottságokat szerveznek a gyümölcstermő megyékben, b) Csomagoláshoz szükséges anyagokat vásárolnak. (Ladákat, papírt, kötelet, stb.) c) Megjavítják a gyümölcsaszaló kemencéket.

A pénzügyigazgatóság felhívása a proporcionális illetékek hátralékban lévő társaságokhoz

Az aradi kivetési pénzügyigazgatóság ismételt felhívja a proporcionális adóval hátralékban lévő társaságok figyelmét arra a kedvezményre, amelyet számukra a pénzügyminisztérium egy legújabb rendelkezése biztosít. Mint már jelentettük, az aradi kivetési pénzügyigazgatóság felirattal fordult a pénzügyminisztériumhoz és rávilágított arra, hogy számos társaság nem fizette még ki azt a proporcionális illetéket, amelyet a törvény értelmében minden társaság alakulásakor, a társaság viszonyban történő változásokor, valamint tőkeemeléskor és az előző évi nyereségnek a tőkéhez való csatolásakor le kell róni. Az érdekeltek nagy számára való tekintettel, a pénzügyigazgatóság azt kérte, hogy ezeket a hátralékokat a társaságok egyelőre bírságmentesen fizethessék ki. Ehhez a kéréshez a pénzügyminisztérium hozzájárult azzal a feltétellel, hogy minden egyes esetben az érdekeltek kérvényt nyújtsanak be a kivetési pénzügyigazgatóhoz és a pénzügyigazgató engedélyezésének alapján fizessék le bírságmentesen a hátralékos illetéket. A pénzügyigazgatóság felszólítja az érdekelteket, hogy kérvényeiket haladéktalanul adják be, mert néhány nap múlva az ellenőrök végigjárják a cégeket és azokban az esetekben, amikor hátralékokat találnak, kihágási jegyzőkönyveket vesznek fel és bírságot vetnek ki.

— *Általános jellegű minisztertanács! Jegyzőkönyvvel kívánják szabályozni a nemzetvédelem részére dolgozó iparvállalatok munkaidejét.* A munkaügyi minisztériumban értekezletet tartottak Stavri Cunesco elnökletével a nemzetvédelem számára dolgozó iparvállalatok munkaidejének meghosszabbításával kapcsolatban. A különböző érdekképviseletet képviselő egyhangúlag helyeselték azt, hogy ezeknél a vállalatoknál hosszabbítsák meg a munkaidőt. A munkások megbízottjai ehhez szintén hozzájárultak és mindössze azt kérték, hogy a vállalatok a túlórákért a törvényben előírt többletet fizessék. A nemzetgazdasági minisztérium képviselője azt javasolta, hogy minisztertanács jegyzőkönyvvel hatalmazzák fel a munkaügyi minisztériumot arra, hogy szükség esetén mentesítsen egyes a nemzetvédelem számára dolgozó iparvállalatokat a munkatörvény bizonyos rendelkezései alól. Esetenként a minisztérium állapítaná meg azután, hogy mely vállalatok számára és milyen vonatkozásban, valamint feltételek mellett adja meg a kedvezményt. Az ügyben egyébként szombaton újabb értekezletet tartanak.

— *Importőrök figyelmébe!* A Banca Națională felhívja mindazokat, akik Magyarországról importálnak árucikkeket, hogy haladéktalanul nyújtsanak be kérvényt a Jegybankhoz a behozott árak kifizetésének lehetővé tétele végett. Ennek érdekében a meghatalmazott pénzügyintézetek utáni transzferkérvényt kell a Banca Națională behozatalt ellenőrző és devizaszoigálatához benyújtani az összes szükséges okmányokkal együtt. Azokat az importőröket, akik nem tesznek eleget ennek a kötelezettségnek, meghűntetik.

— *Be kell jelenteni Magyarországra a kávé, tea, kakaó, bors és kókuszdióból készleteket.* Budapestről jelentik: A hivatalos lap ma rendeletet közöl, melynek értelmében a kávé-, tea-, bors-, kakaó- és kópra kókuszdióból készleteket, amennyiben az előírt mennyiségeket meghaladják, be kell jelenteni. A bejelentési kötelezettség alá eső legkisebb mennyiség kávénál 10 kg., teánál 2 kg., feketeborsból 10 kg., szegőborsból 5 kg., kakaóborsból 10 kg., míg kakaóbabból és kóprából minden mennyiséget be kell jelenteni. A bejelentéseket a Külkereskedelmi Hivatalnál kell megtenni, az ott, valamint a kereskedelmi és iparkamaráknál kapható úrlapokon.

A bejelentett mennyiségek egyuttal zár alá kerülnek. Akiknek bejelentési kötelezettség alá eső készleteik vannak, ezek felett ezúttal csak a kereskedelmi miniszter által kiadandó utasítások szerint rendelkezhetnek. Azok az üzemek, amelyek a felsorolt áruk feldolgozásával foglalkoznak, készletükből további rendelkezésig henteenként annyit dolgozhatnak fel, amennyit a szeptember 4-e és 10-e közötti héten feldolgoztak, a rendelkezések megszervezése kihágás, mely hat-havi elzárással és 8000 pengő pénzbírtetéssel sútható.

Legújabb jelentéseink:

Ribbentrop beszámolt Hitlernek a moszkvai tárgyalásokról

Miről tárgyalt Halifax lord a londoni szovjet-nagykövettel...?

Angol légiraj támadása Helgoland ellen

Berlinből jelentik: (Dunaposta.) Az Északi-tengerben lévő Helgoland német sziget ellen péntekre virradó reggel hat angol repülőgép eredménytelen támadást intézett. A sziget felől vissza térőben lévő angol repülőgépek német vadászrepülőgépekkel találtak szemben magukat és a németek öt angol repülőgépet lelőtek amelyek a tengerbe zuhantak.

Ribbentrop jelentést tett Hitlernek

Berlinből jelentik: Ribbentrop német külügyminiszter Moszkvából hazatérőben pénteken délután rövid időre megpihent Königsbergben. A német külügyminiszter pénteken este érkezett vissza a német fővárosba, ahol azonnal Hitler vezérnél jelentkezett jelentésével.

Majszky és Halifax londoni tárgyalásai

London. (Rador.) Angol diplomáciai körökben úgy tudják, hogy Halifax lord angol külügyminiszter és Majszky szovjetnagykövet között lefolyt szeptember 27-iki tanácskozás során a szovjetnagykövet a következő felvilágosításokat adta:

1. A szovjet kormány hü akar maradni semlegességi politikájához az Anglia, Franciaország és Németország között fennálló konfliktusban.

2. Az orosz kormány hajlandó elfogadni az angol-orosz kereskedelmi tárgyalásokra vonatkozó angol ajánlatot.

Általában az a vélemény, hogy a moszkvai közlemény hangja ellenére, Majszky nyilatkozata még mindig fedi a való helyzetet.

Lord Halifax angol külügyminiszter és Majszky londoni szovjet nagykövet megbeszélése után Majszky az alábbi közleményt bocsátotta nyilvánosságra: A szovjetkormány hü semlegesség politikájához a jelenleg folyamatban lévő háboru ideje alatt és kész elfogadni a szovjet-angol gazdasági megegyezés megindításáról szóló angol javaslatot.

„A német-szovjet célok”

Berlin. (Rador.) Az Essener National Zeitung cikket közöl egyik diplomáciai szerkesztője tollából „A német-szovjet célok” címmel. A cikkben többek között a következőket írja:

— Németországnak Délkelet-Európában az az érdeke, hogy ennek a területnek gazdasági kapcsolatait biztosítsa természetes piacával. Ezért

Németországnak az a célja, hogy semleges Balkánt lásson, szilárd gazdasággal, amely békés kapcsolatokat tart fenn a német birodalommal és barátaival. A szovjetunióknak ugyanez a kívánsága. Németország Oroszország és Olaszország, amelynek a balkáni államok természetes partnerei, nem hagy a Balkánon helyet idegen érdekeknek.

Molotov Berlinbe készül...?

Moszkva. (Rador.) A Havas távirati iroda tudósítója megemlíti, hogy Ribbentrop moszkvai tartózkodása során nem találkozott Saracoglu török külügyminiszterrel.

A berni National Zeitung jelentése szerint

Ghandi újra követeli India teljes függetlenségét!

London. A péntek reggeli lapok közlik, hogy Ghandi a kongresszusi párt nevében levelet intézett az indiai angol kormányzathoz, amelyben a háboru befejezése utáni időre teljes függetlenséget követel India számára.

Megzavarták a „nyilasok” a magyarországi pártközi békét

Hubay nyilasvezér követeléseket támasztott a Teleki-kormányal szemben

Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a külpolitikai helyzetre való tekintettel Teleki Pál gróf magyar kormányelnök pártközi békét akart létrehozni és ennek érdekében csütörtökre újabb pártközi értekezletet hívtak össze. Hír szerint ezen a pártértekezleten a magyar nyilaskeresztes képviselők különböző feltételekhez kötötték a békehez való hozzájárulásukat, és követelték az internálásban levő nyilaskeresztesek szabadonbocsátását.

A képviselőház tartott csütörtökön rendes ülést és az ülés megnyitása után Hubay Kálmán, a nyilaskeresztes párt vezére napirend előtti felszólalásra kért engedélyt, amit azonban a ház többsége nem adott meg. Később a napirendhez hozzászólvá javasolta, hogy a képviselőház legközelebbi ülését ne a jövő hét csütörtökén tartsa, hanem már holnap és tüzzék ki napirendre Teleki miniszterelnöknek a pártközi értekezleten tett kijelentését, amely szerint továbbra is fenn akarja tartani a nyilaskeresztesek internálását, valamint eltiltja a köztisztviselőket, hogy a pártba belépjenek. Bejelentette Hubay azt is, hogy abban az esetben, ha nem tűznék napirendre a kérdést, úgy a nyilasok nem vesznek részt a ház további ülésein.

Vay László a kormánypárt elnöke volt a következő felszólaló, aki kijelentette, hogy nem helyesli a pártközi értekezleten bizalmasan előhozott kérdéseknek a nyilvánosság elé való hozását és különben is a miniszterelnök a neki tulajdonított kijelentéseket nem is teté meg. A ház nagy többsége ezután az elnök napirendi indítványát fogadta el, mire a nyilaskeresztes képviselők kivonultak az ülésről és kijelentették, hogy nem látogatják az üléseket, amíg nem látják szükségét annak, hogy résztvegyenek a magyar képviselőház munkájában.

Aláírták Bucurestiben

a román-német gazdasági egyezmény jövő évi alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvet

Bucurestiből jelentik: Pénteken délután aláírták Bucurestiben a román-német gazdasági egyezmény jövő évi alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvet. Ezzel a jegyzőkönyvvel kapcsolatban Bujoiu nemzetgazdasági miniszter nyilatkozatot ad.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. sz. 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: Alkalmazást keresők, elvesztett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 leu. A fenti rendelet értelmében az apróhirdetéseket az előre fizetendő

OKTATÁS

Német, francia, angol nyelvet tanítók kitűnő módszerrel. Cim a kiadóban. 4395

ALKALMAZÁST NYER

Főznitűdő minden leányt keresek. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 4401

Kifutólistát felveszünk. Erika írógépszakember. Str. Alexandru 5. 4407

Lapkihordó felvétetik. Jelentkezés az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

ALKALMAZÁST KERES

Házvezetőnőnek, gazdasági felügyelőnőnek, anyahelyettesnek ajánlunk házimunkában jártas úrnőt. Cim a kiadóban. 4398

LAKÁS

Butorozott, különbejárta szoba, fürdőszoba tiszta magánháza kiadó Str. Coșbuc 20. 4406

Butorozott szoba fürdőszoba használatra kiadó. Cim a kiadóban. 4408

Kiadó egy háromszobás, modern uccai lakás. Str. Cuza Vodă No. 33. Parkirozott udvar. 4397

Kétszoba, elő. fürdőszoba, uccai. ujonnan festett, tiszta lakás magánháza azonnalra is kiadó. Piața Luptei 15. 4403

Kétszobás, uccai garconlakás, folyóvízzel, földszinten azonnalra kiadó Bővebbet a házmesternél. Str. Gh. Popa 10. 4402

Garconlakás előszobával fürdőszobával, alkovval kiadó. P. Avram Iancu 5-6. I. em. 4364

Szép, modern, háromszobás lakás kiadó. BUI. Reg. Ferdinand 50 4382

VÉTEL-ELADÁS

Villa, hétszobás, butor és zongora eladó. Str. Vladimirescu No. 15. 4396

Tartós, kitűnő kolbász, felvágottak. 40 és 44 leírt kilogramonként postán szállít Wagner Carol, Pâncota. 4405

12 lyukas Zephir-kályha és több öntöttkályha eladó. Piața Avram Iancu 5-6. Hammer. 4375

Eladó egy jókarban lévő Puch gyártmányu kerékpár 4282

Könyvtárat, főleg modern könyveket megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 4392

INGATLAN

A Hegyalján nagyobb szőlőt megvételre keresek Cim a kiadóban. 4394

KÜLÖNFELEK

Gyógyipari üzem bérbeadó. Ajánlatok „Ritka alkalom” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 4399

Hirdessen az „Aradi Közlöny”-ben